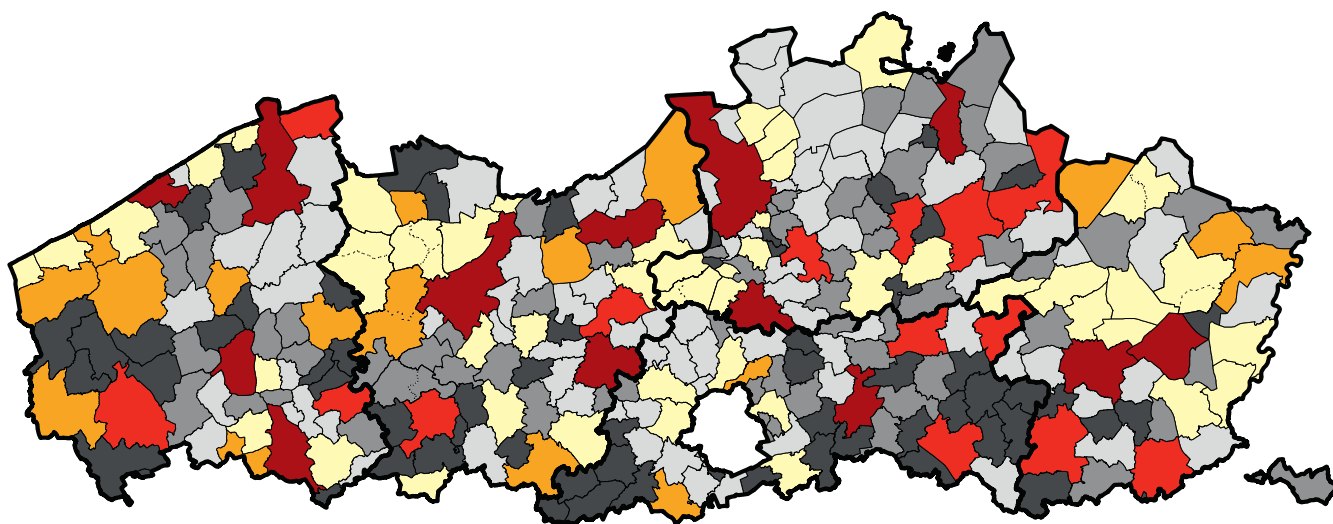

UITRUSTINGSGRAAD VAN DE VLAAMSE GEMEENTEN 2018

Een typologie

Filip De Maesschalck
Steunpunt Data & Analyse Provincie Vlaams-Brabant

Etienne Van Hecke
Afdeling Geografie en Toerisme KULeuven

Voorwoord

De provincies blijven hun opdracht ter harte nemen om de lokale besturen te ondersteunen bij hun beleidsvoering, ook op het vlak van Data & Analyse. De steunpunten D&A willen dit doen via het aanleveren van beleidsrelevant cijfermateriaal, en het opmaken van eigen analyses.

Een vaak terugkerende vraag van de lokale besturen is om de eigen gemeente te kunnen vergelijken met gelijkaardige gemeenten. In het geval van de centrumsteden gebeurt dit al, maar voor de andere steden en gemeenten ligt dat minder voor de hand. Aanleiding dus voor de provincies om hier een antwoord op te formuleren. Bij gebrek aan een bruikbare en recente indeling van de gemeenten, werd beslist om zelf de actualisatie van vroegere studies over de uitrustingsgraad van gemeenten op te nemen. Voorliggende studie is hiervan het resultaat en geeft het uitrustingsniveau van de gemeenten in de 5 Vlaamse provincies. Ze werd uitgevoerd door het Steunpunt D&A van de Provincie Vlaams-Brabant, met de ondersteuning van Prof. Em. Etienne Van Hecke van de KULeuven, omwille van zijn ervaring met deze materie, en in nauwe samenwerking met de steunpunten D&A van de andere provincies.

Deze studie meet de uitrusting van de Vlaamse gemeenten op acht gebieden: onderwijs, zorg, publieke en zakelijke dienstverlening, persoonlijke dienstverlening, horeca, detailhandel, cultuur en recreatie en sport. Op basis daarvan werd een typologie van de Vlaamse gemeenten opgesteld, die de gemeenten onderverdeelt in zeven categorieën. Er zijn natuurlijk grote verschillen tussen de gemeenten, die onder meer verklaard kunnen worden door de mate waarop een gemeente een centrumfunctie vervult. De studie heeft niet te bedoeling te evalueren, maar is een objectieve beschrijving van de huidige situatie. Niet elk aanbod kan en hoeft immers in elke gemeente aanwezig te zijn. Er is een kost verbonden aan het uitrustingsniveau en het is de autonomie van het lokaal bestuur om te bepalen in welke mate men in welke voorzieningen kan en wil investeren.

Via deze studie bieden we vooral een instrument dat de vergelijking tussen gemeenten met een gelijkaardig uitrustingsniveau mogelijk maakt. Elke analyse houdt de vraag naar bijkomende analyses in zich, en dat is ook nu weer het geval. Eén daarvan is de vraag welke van de onderzochte voorzieningen we als basisvoorziening kunnen beschouwen, en naar een analyse van de beschikbaarheid van deze basisvoorzieningen op een lager niveau dan de gemeente, bijvoorbeeld de deelgemeente. Mogelijkheden dus voor nog heel wat werk. Iets waar we graag onze schouders onder zetten, ten behoeve van onze voornaamste stakeholders, de lokale besturen.

Veel leesgenot!

Monique Swinnen

Gedeputeerde voor Data & Analyse

Provincie Vlaams-Brabant

Inhoud

Voorwoord	3
Inhoud.....	4
Inleiding	5
Situering en voorgeschiedenis.....	5
Methode	7
DEEL I: De verschillende functies	9
1 Onderwijs	9
2 Zorg.....	11
3 Publieke en zakelijke dienstverlening.....	15
4 Persoonlijke dienstverlening	18
5 Horeca.....	20
6 Detailhandel	22
7 Cultuur en recreatie	26
8 Sport	28
DEEL II: Uitrustingsgraad en typologie	31
De totale uitrusting.....	31
Een gemeentelijke typologie	33
Enkele slotbeschouwingen	38
Bijlage 1: Typologie per provincie.....	39
Bijlage 2: Gemeentelijke kernindicatoren	44

Inleiding

Situering en voorgeschiedenis

Deze studie inventariseert de uitrusting van de Vlaamse gemeenten op een hele reeks gebieden (onderwijs en zorg, handel en horeca, sport en cultuur, andere openbare en persoonlijke diensten), en maakt op basis daarvan een gemeentelijke classificatie. Gemeenten kenmerken en classificeren kan natuurlijk op verschillende manieren, afhankelijk van het vooropgestelde doel. Hieronder volgt een kort overzicht van bestaande onderzoeken die de Belgische of Vlaamse gemeenten kenmerken en classificeren, en wordt deze studie daarin gesitueerd.

Een eerste reeks onderzoeken kunnen we **stedelijke indelingen** noemen. Het eerste grootschalig onderzoek¹, uitgevoerd in de jaren 1960, had als doel de steden te differentiëren en zo grote, regionale en kleine steden te onderscheiden. De steden werden bepaald op basis van de consumentenfluxen (wie maakt waar gebruik van welke voorzieningen), die in kaart gebracht werden via een bevraging in alle Belgische gemeenten. Elke stad kreeg zo meteen een invloedssfeer van gemeenten die gericht waren op die stad. Door een onderscheid te maken tussen meer en minder courante goederen en diensten kon men komen tot de drie genoemde stedenniveaus.

In de jaren 1990 werd deze studie geactualiseerd², en werden de kleine steden daarenboven onderverdeeld in drie niveaus: goed uitgeruste, behoorlijk uitgeruste en zwak uitgeruste kleine steden. Dit gebeurde op basis van een bijkomende inventarisatie van de uitrusting. In die periode van 30 jaar kwam er één regionale stad bij, namelijk Roeselare, terwijl enkele kleine steden niet meer als stad werden weerhouden. Het gaat in Vlaanderen over de gemeenten Beringen, Willebroek, Leopoldsburg, Landen, Zelzate, Nieuwpoort, Temse, Maldegem en Avelgem. De invloedssfeer van deze gemeenten was immers te beperkt geworden, en reikte meestal niet verder dan de eigen gemeente. Twee enigszins tegengestelde tendensen kunnen deze evolutie verklaren. Enerzijds is in deze periode, door de welvaartsstijging, de uitrusting van heel wat gemeenten toegenomen, waardoor de bevolking vaak op eigen handel en diensten kon terugvallen. Anderzijds oriënteert men zich door de toenemende mobiliteit gemakkelijk naar een groter centrum dan de nabije zwak uitgeruste kleine stad.

In een rapport voor 'Ruimte Vlaanderen' werd in 2010 het niveau 'kleine stad' herbekeken.³ Het besluit was dat de kleine steden van de jaren 1990 nog steeds als dusdanig konden beschouwd worden. Alleen kon de gemeente Zaventem op grond van de uitrustingsgraad bijkomend als kleine stad worden opgenomen.

---

¹ Goossens M. & Van der Haegen H. (red.) (1972), *De invloedssferen der centra en hun activiteitenstructuren*, in Atlas van België, Commentaar bij de bladen 28 A-B-C, Stedennet I-II-III, 86 p.

² Van Hecke E. (1998), Actualisering van de stedelijke hiërarchie in België, *Tijdschrift van het Gemeentekrediet* 1998/3, 76 p.

³ Loopmans M., Van Hecke E., De Craene V., Martens M., Schreurs J. & Oosterlynck S. (2010), *Selectie van kleinstedelijke gebieden in Vlaanderen*, Een onderzoek in opdracht van de Vlaamse Overheid, Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend erfgoed, Afdeling Ruimtelijke Planning, 206 p.

Een tweede veel gebruikte en regelmatig geactualiseerde indeling is die van de **stadsgewesten**. Hierbij vertrekt men van het principe dat de functionele stad ver over de administratieve grenzen van de stedelijke gemeenten reikt. Zo wordt naast een centrale stedelijke agglomeratie, morfologisch bepaald op grond van de continue bebouwing, ook een banlieue onderscheiden. Die heeft vooral een woonfunctie en de bevolking is er qua pendel en migraties duidelijk op de centrale agglomeratie gericht. Neemt men de forensenwoonzone er nog bij, bekomt men het stedelijk leefcomplex, als uitbreiding van het stadsgewest. Zo wordt de ruimte gestructureerd op basis van de stadsgewesten die in verhouding tot hun bevolking een groot deel van de economische activiteiten concentreren. De stadsgewesten werden voor de eerste keer in 1970 afgebakend, vervolgens op basis van elke census, dus in 1981, 1991 en 2001.⁴ Een actualisatie op basis van gegevens van 2015 is voorzien.

Een aantal andere studies zijn **uitrustingsgebaseerde indelingen**. In 1977 werd door de Nationale Commissie voor de Ruimtelijke Ordening een methode uitgewerkt die het hiërarchisch niveau van steden en gemeenten bepaalt op basis van de hoeveelheid en de diversiteit ('kwaliteit') van de uitrusting.⁵ Via verschillende indicatoren per functie, zoals medische functie, handelsfunctie... wordt de totale uitrusting gemeten. De uitrustingsgraad werd midden de jaren 1990 geactualiseerd.⁶ Het gaat om de hierboven reeds genoemde studie die, mee op basis van een afbakening van invloedssferen via vragenlijsten, een onderscheid maakte in grote, regionale en kleine steden, en die laatste verder indeelde in goed uitgeruste, behoorlijk uitgeruste en zwak uitgeruste kleine steden.

Er zijn natuurlijk nog tal van **andere typologieën** op gemeentelijk niveau. Ze kunnen specifiek zijn, toegespitst op de sociale, economische of demografische structuur. Voorbeelden zijn een classificatie op basis van de leeftijdsstructuur⁷ of op basis van het pendelgedrag⁸. Ze kunnen evengoed zeer complex zijn en het resultaat zijn van onderliggende statistische analyses. Een voorbeeld van die laatste is de Belfius indeling die op basis van een groot aantal variabelen en via factor- en clusteranalyse een indeling maakt van de Vlaamse gemeenten, die als basis dient voor een analyse van de lokale financiën.⁹

De **voorliggende studie** bepaalt opnieuw de uitrustingsgraad van de steden en gemeenten, op basis van gegevens van de meest recente cijfers (periode 2015-2018). De methodologie is vergelijkbaar met de vorige studies, maar verschilt ook op een aantal punten. Dit wordt hieronder verder uitgewerkt.

---

⁴ Van der Haegen H. & Pattyn M. (1979), De Belgische stadsgewesten, *Statistisch Tijdschrift*, 1979/3; Leemans S., Pattyn M., Rousseau S. & Van der Haegen H. (1989), De Belgische stadsgewesten 1981, *Statistische Studieën* 89; Van der Haegen H., Van Hecke E. & Juchtmans G. (1996), De Belgische stadsgewesten 1991, *Statistische Studieën* 104; Luyten S. & Van Hecke E. (2007), De Belgische Stadsgewesten 2001, *Statistics Belgium Working Paper*, 81 p.

⁵ Goossens M. & Sporck J. (1977), De stedelijke equipering in België, de globale stedelijke hiërarchie, Plan van aanleg inzake nationale infrastructuur en infrastructuur van nationaal belang, Brussel: Nationale commissie voor de ruimtelijke ordening.

⁶ Van Hecke E. (1998), Actualisering van de stedelijke hiërarchie in België, *Tijdschrift van het Gemeentekrediet* 1998/3, 76 p.

⁷ Grimmeau J.-P., Eggerickx T., Lagasse R., Deboosere P. & Van Hecke E. (2012), Atlas van België: bevolking, Gent: Academia Press

⁸ Marissal P., Medina Lockhart P., Vanderhoven C., Van Hamme G. (2006), De Socio-economische structuren van België, Sociaal-economische enquête 2001 Monografieën, Brussel: FOD Economie

⁹ zie <https://research.belfius.be/nl/typologie-gemeenten>

Methode

Deze studie bepaalt voor elke gemeente een globale uitrustingsgraad, als een synthese van de uitrusting op het gebied van een reeks verschillende functies of dimensies. De uitrusting per functie wordt telkens gemeten aan de hand van een reeks indicatoren die voor die functie representatief worden geacht. Vaak worden verschillende indicatoren gebruikt voor eenzelfde voorziening omdat ze die op een andere manier meten (bv. voor de ziekenhuizen: het aantal bedden enerzijds, en de tewerkstelling anderzijds). De keuze van de indicatoren is uiteraard ook afhankelijk van de betrouwbaarheid en de beschikbaarheid. Er zijn enkele problemen rond de beschikbaarheid van gegevens maar over het algemeen kan men stellen dat er een volledig beeld wordt gegeven van de verschillende functies.

Concreet wordt de uitrusting van een gemeente gemeten aan de hand van het aanwezige aanbod op het vlak van volgende acht dimensies of functies: onderwijs, zorg, publieke en zakelijke dienstverlening, persoonlijke dienstverlening, horeca, detailhandel, cultuur en recreatie en tenslotte sport. Deze functies zijn niet helemaal vergelijkbaar met degene die in de vorige studies uit 1977 en 1998 werden gebruikt. De functies sport, recreatie en horeca werden toen nog samengenomen, maar nu uit elkaar gehaald omwille van de verschillende logica en ruimtelijkheid. Cultuur werd bij recreatie gevoegd omdat de grens tussen beide niet altijd duidelijk is. Verder verviel de verkeersfunctie, omwille van de impliciete aanwezigheid in de andere variabelen: verkeer is eerder een middel dan een doel. De 'diensten met loketfuncties' en 'overheidsfuncties' werden samengevoegd tot een functie 'publieke en zakelijke dienstverlening' en er werd een functie 'persoonlijke dienstverlening' toegevoegd. Er is voor deze studie immers gekozen voor een zo betrouwbaar mogelijke onderlinge vergelijkbaarheid van de gemeenten, met een uitrustingsgraad die zo goed mogelijk aanleunt bij de huidige levenswijze. Hieraan werd voorrang gegeven ten opzichte van een vergelijking in de tijd. Bovendien is het omwille van wijzigingen in de beschikbare datasets niet altijd mogelijk om exact dezelfde indicatoren te gebruiken. Toch zijn heel wat basisindicatoren dezelfde gebleven, zodat binnen een bepaalde foutenmarge een vergelijking in de tijd nog mogelijk is.¹⁰

De indicatoren kunnen op twee manieren worden opgevat: op een kwalitatieve en een kwantitatieve manier. Bij wat men een kwalitatieve benadering kan noemen, is het gewicht dat aan elk uitrustingselement gegeven wordt afhankelijk van de 'zeldzaamheid' of wat men louter de 'aanwezigheid' kan noemen. We geven hier als voorbeeld de onderwijsfunctie. Elke gemeente met een lagere school krijgt een gelijk aantal punten. Ook zo voor de aanwezigheid van een secundaire school, maar aangezien het aantal gemeenten met een secundaire school minder groot is, krijgt een gemeente voor de aanwezigheid van een secundaire school meer 'punten', voor de aanwezigheid van een hogeschool nog meer, ... Telt men die op, dan krijgt men meteen een aantal punten dat een zekere hiërarchie uitstraalt. Deelt men echter dat aantal punten voor de onderwijsfunctie door het aantal inwoners, zal een stedelijke gemeente met de drie niveaus onderwijs misschien minder punten scoren dan een kleine gemeente die alleen maar een lagere school heeft. Indien men wenst te meten in welke mate de uitrusting zich

---

¹⁰ Zoals dat ook in de vroegere studies het geval was, wordt tewerkstelling niet meegenomen als aparte functie. De tewerkstelling wordt wel meegenomen als onderdeel van de acht gebruikte functies (expliciet, zoals de tewerkstelling in de ziekenhuizen, in de horeca... of impliciet omwille van de aanwezigheid van een uitrustingselement en dus de erbij horende tewerkstelling).

verhoudt tot de bevolking, moet een andere berekeningswijze gevolgd worden, de kwantitatieve benadering. Dan wordt er rekening gehouden met het aantal scholen, het aantal leerlingen, de tewerkstelling in de scholen... Nu zal de gemeente die alleen basisonderwijs heeft, per inwoner minder punten scoren dan een stedelijke gemeente met veel scholen, scholen van verschillende niveaus, met veel leerlingen (die voor een deel van naburige gemeenten komen).

Het is voornamelijk de kwantitatieve benadering die hier wordt toegepast: deze studie wil immers niet alleen de gemeentelijke uitrusting meten, maar ook vergelijkingen tussen gemeenten mogelijk maken. Aan de verschillende indicatoren binnen een functie wordt een gewicht gegeven. Er wordt daarbij rekening gehouden met de zeldzaamheid van de dienst, het belang voor de gebruiker, de frequentie van gebruik... Er wordt daarbij getracht een evenwichtig beeld te krijgen van het aanbod binnen een bepaalde functie, en het gewicht van één indicator niet te veel te laten doorwegen. Hierbij moeten er natuurlijk steeds keuzes gemaakt worden. Andere keuzes kunnen leiden tot ietwat verschillende resultaten.

Ook bij het bepalen van de totale uitrusting moeten keuzes worden gemaakt. Het gaat immers om een som van de verschillende functies, en deze kan op uiteenlopende manieren worden gemaakt: elke functie kan een gelijk gewicht krijgen of bepaalde functies kunnen een groter gewicht krijgen. Het eindresultaat is dus zowel afhankelijk van het gewicht van elke functie binnen het geheel, als van de weging van de verschillende indicatoren binnen een functie.

Het eerste deel geeft een overzicht van de verschillende functies en de indicatoren die daarvoor worden gebruikt. Deze indicatoren kunnen afgelezen worden in onderstaande tabellen, samen met het gewicht dat eraan toegekend wordt. Dit gewicht wordt op twee manieren getoond: het totale gewicht voor een bepaalde indicator (bv. voor de tewerkstelling in de ziekenhuizen), en het gewicht per eenheid (bv. het gewicht per werknemer). In het tweede deel worden de verschillende functies gecombineerd om tot een globale uitrustingsgraad te komen en wordt een gemeentelijke typologie opgesteld. Dit gebeurt op basis van deze totale uitrusting, maar ook op basis van de uitrusting op de acht verschillende functies.

DEEL I: De verschillende functies

1 Onderwijs

1.1 Indicatoren en bronnen (Tabel 1)

Binnen de functie onderwijs levert het **leerplichtonderwijs**, met 1.131.071 leerlingen, de belangrijkste reeks indicatoren. Zowel het **kleuteronderwijs**, het **lager onderwijs** als het **secundair onderwijs** komen aan bod. Er wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van scholen in de gemeenten (het *aantal vestigingen*) en met de *leerlingenaantallen*. Zowel bij het kleuteronderwijs, als het lager – en secundair onderwijs krijgt het aantal leerlingen een hoger gewicht dan het aantal vestigingen. Bij het kleuteronderwijs, waarbij nabijheid het meest belangrijk is, weegt het aantal vestigingen relatief wel het meest door (30 t.o.v. 70 voor het aantal leerlingen) en bij het secundair onderwijs, dat het meest grootschalig is, het minst (50 t.o.v. 200 voor het aantal leerlingen).

De gegevens van het leerplichtonderwijs komen van het Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap en zijn verwerkt door het Steunpunt Data & Analyse. Het gaat om de situatie op 01/02/2016. Zowel buitengewoon als gewoon onderwijs en zowel voltijds als deeltijds onderwijs werden meegenomen.

Verder werden cijfers gebruikt over het **hoger onderwijs**, goed voor 219.543 studenten. Hier wordt enkel rekening gehouden met *leerlingenaantallen*. Omwille van de grootschaligheid van het hoger onderwijs, en daarmee samenhangend het klein aantal vestigingen, speelt nabijheid hier immers minder sterk mee.

De gegevens van het hoger onderwijs komen van het Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap en zijn verwerkt door het Steunpunt Data & Analyse. Het gaat enkel om de actieve diplomacontracten, situatie op 01/02/2015.

Voor het **deeltijds kunstonderwijs**, met 203.465 leerlingen, wordt gekeken naar het *aantal leerlingen*, samen met het *aantal aangeboden studierichtingen* (woord, muziek, dans of beeldende kunst) *per vestiging*, opgeteld per gemeente. De leerlingen en de studierichtingen krijgen een hoger gewicht mee naarmate de opleiding verder gevorderd is: per eenheid x1 voor lager, x1,5 voor middelbaar en x2 voor hoger of gespecialiseerd.

De gegevens van het deeltijds kunstonderwijs komen van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) en geven de situatie op 01/11/2017.

Tenslotte gebruiken we gegevens over het **volwassenenonderwijs**: de Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO's) en de Centra voor Basiseducatie (CBE's), samen goed voor 346.796 studenten. Hier gebruiken we enerzijds het *aantal leerlingen* en anderzijds het *aantal*

aangeboden studierichtingen (8 'leergebieden' bij de CBE's en 38 'studiegebieden' bij de CVO's) *per school*, opgeteld per gemeente.¹¹

De gegevens van het volwassenenonderwijs komen van het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) en slaan op de referentieperiode 01/04/2016-31/03/2017. Het gaat om de unieke inschrijvingen per opleiding in die periode.

Het totaal gewicht van alle indicatoren is 1.000. Er worden dus 1.000 'punten' verdeeld over alle Vlaamse gemeenten.

Tabel 1: Indicatoren voor de functie onderwijs: gewicht en aantal

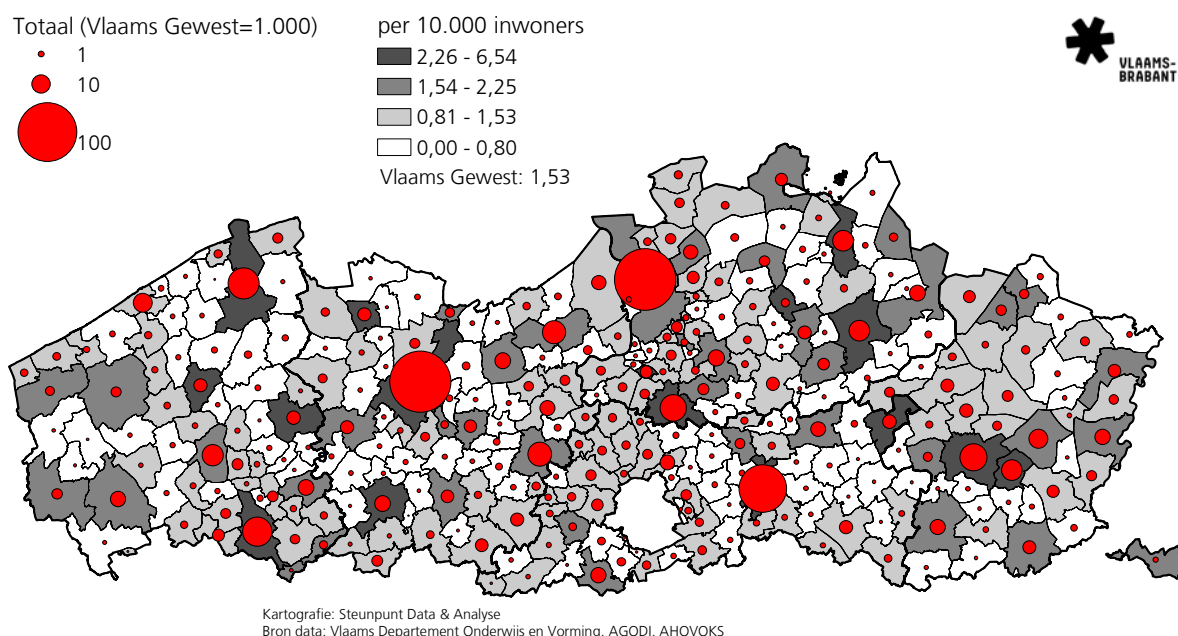
	gewicht (totaal=1.000)	aantal	gewicht per 100 eenheden
leerplichtonderwijs (550 p.)			
kleuteronderwijs (100 p.)			
- aantal vestigingen	30	2.882	1,041
- aantal leerlingen	70	258.081	0,027
lager onderwijs (200 p.)			
- aantal vestigingen	50	2.968	1,685
- aantal leerlingen	150	432.679	0,035
secundair onderwijs (250 p.)			
- aantal vestigingen	50	1.483	3,372
- aantal leerlingen	200	440.311	0,045
hoger onderwijs (200 p.)			
- aantal studenten hogeschool/universiteit	200	219.543	0,091
deeltijds kunstonderwijs (100 p.)			
aantal leerlingen (70 p.)			
- lagere	28,5	110.506	0,026
- middelbare	19,0	49.096	0,039
- hogere/specialisatie	22,6	43.863	0,051
aantal vestigingen*studierichting (30 p.)			
- lagere	9,4	1.444	0,652
- middelbare	9,2	936	0,979
- hogere/specialisatie	11,4	875	1,305
CBE's en CVO's (150 p.)			
- aantal leerlingen	100	346.796	0,029
- aantal CBE/CVO's*leergebied/studiegebied	50	2.296	2,178

¹¹ Dit is niet helemaal hetzelfde als bij het deeltijds kunstonderwijs. Daar was de eenheid niet de school, maar de vestiging. De structuur van de gegevens laat dat hier echter niet toe. Dit betekent dat we wel rekening kunnen houden met het feit dat een school vestigingen heeft in verschillende gemeenten, maar niet met het feit dat een school ook verschillende vestigingen kan hebben binnen één gemeente.

1.2 Resultaten per gemeente (Kaart 1)

De kaart geeft de resultaten per gemeente, absoluut (waarbij Vlaanderen de waarde 1.000 heeft) en relatief per 10.000 inwoners. Wat de absolute cijfers (de rode cirkels op de kaart) betreft, zien we een stedelijke geografie. Dit zal ook het geval zijn bij de andere functies, omwille van het grotere bevolkingsaantal in de meeste steden en dus het groter aantal voorzieningen. Voor onderwijs liggen de hoogste waarden in Antwerpen, Gent, Leuven, Brugge, Kortrijk, Hasselt, Mechelen, Aalst, Sint-Niklaas en Roeselare. Maar ook per inwoner zien we voor onderwijs een stedelijke geografie, met als uitzondering Diepenbeek (6,5) en in mindere mate Vorselaar (2,6), waar hoger onderwijs wordt ingericht in een kleine gemeente. Daarnaast liggen de hoogste waarden in de universiteitssteden Leuven (6,5) en Gent (4,1), maar ook in andere steden als Kortrijk (3,3), Geel (3,1), Turnhout (2,8), Hasselt (2,7) en Tielst (2,7). Lage waarden vinden we verspreid over Vlaanderen, vaak net rond de grotere onderwijscentra. Dit is erg opvallend in het oosten van Vlaams-Brabant, rond Leuven, rond Brugge en rond Gent.

Kaart 1: Uitrustingscore onderwijs

2 Zorg

2.1 Indicatoren en bronnen (Tabel 2)

Voor de functie zorg worden twee reeksen indicatoren gebruikt: over **ziekenhuizen en artsen** enerzijds, en over **zorginstellingen** anderzijds

Bij de **ziekenhuizen** gaat het zowel om *algemene ziekenhuizen* als *psychiatrische ziekenhuizen*, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen *gewone bedden* en *bedden voor behandeling en revalidatie*. De algemene ziekenhuizen en de gewone bedden krijgen een groter gewicht dan de psychiatrische ziekenhuizen en de bedden voor behandeling en revalidatie. Daarnaast wordt er rekening gehouden met de *tewerkstelling* in de ziekenhuizen.

De gegevens over het aantal erkende bedden in de ziekenhuizen zijn afkomstig van het Agentschap Zorg en Gezondheid van de Vlaamse overheid. Het gaat om de situatie op 11/04/2018 (algemene ziekenhuizen) en 11/05/2018 (psychiatrische ziekenhuizen). De data over de tewerkstelling in de ziekenhuizen komen van de gedecentraliseerde (d.w.z. naar vestigingsplaats van de tewerkstelling) statistiek van de RSZ, tweede kwartaal 2015 (situatie op 30 juni). Het gaat om NACE code 86.1 (ziekenhuizen).

Voor de **artsen** werden twee variabelen gebruikt. Een eerste is het *aantal huisartsen*. Die gegevens komen van het RIZIV en zijn niet beschikbaar naar werkplaats, maar enkel naar woonplaats. Bij huisartsen komt dat meestal overeen met de werkplaats, maar bij specialisten is dat vaak niet het geval. Daarom worden de specialisten hier niet meegenomen. Een tweede is de *tewerkstelling* bij artsen, tandartsen en specialisten. Het gaat hier om cijfers van de RSZ, en dus enkel om loontrekkenden, en niet om zelfstandigen. Dit is dus een indicatie voor de grotere praktijken, met bijvoorbeeld een secretariaat of andere loontrekkende medewerkers.

Het aantal huisartsen, afkomstig van het RIZIV, werd aangeleverd door het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid (situatie op 31/12/2016). De tewerkstelling bij artsen, tandartsen en specialisten komt van de gedecentraliseerde statistiek van de RSZ, tweede kwartaal 2015 (situatie op 30 juni). Het gaat om NACE code 86.2 (praktijken van artsen, tandartsen en specialisten).

Wat we hier nog niet hebben meegenomen zijn **poliklinieken**, die geen ziekenhuizen zijn maar waar toch meer gespecialiseerde zorg aangeboden wordt dan bij een huisdokter. Een mogelijke bron hiervoor is www.desocialekaart.be. Die geeft hier echter geen uitsluitel omdat iedereen die zichzelf polikliniek noemt (zoals sommige huisartsenpraktijken) hieronder valt. Daarom kijken we naar de aanwezigheid van een aantal gespecialiseerde zorginfrastructuren die veel worden gebruikt en vaak op een polikliniek aanwezig zijn: een *mammografische eenheid*, een *CT-scanner*, een *chirurgisch dagziekenhuis*. Daarnaast kijken we ook naar een aantal **andere voorzieningen** waarvan de nabijheid van groot belang is: *gespecialiseerde spoedgevallenzorg* en een *materniteit*.

De locaties van de mammografische eenheden, materniteiten, chirurgische dagziekenhuizen, gespecialiseerde spoedgevallenzorg en CT-scanners zijn beschikbaar in de CoBRHA-databank. CoBRHA staat voor 'Common Base Registry for HealthCare Actors' en is een interbestuurlijke databank die alle erkende zorgvoorzieningen in België omvat. De databank wordt beheerd door de federale overheid, maar wordt gevoed met data door de bevoegde federale, regionale en andere overheden in de zorg- en welzijnssector. De lijst met locaties werd verkregen via het Vlaams departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (situatie op 12 maart 2018).

Tabel 2: Indicatoren voor de functie zorg: gewicht en aantal

	gewicht (totaal= 1.000)	aantal	gewicht per 100 eenheden
ziekenhuizen en artsen (550 p.)			
- algemene ziekenhuizen (bedden behandeling en revalidatie)	10	3.559	0,281
- algemene ziekenhuizen (gewone bedden)	190	26.280	0,723
- psychiatrische ziekenhuizen (bedden behandeling en revalidatie)	1	544	0,184
- psychiatrische ziekenhuizen (gewone bedden)	19	9.788	0,194
- werknemers: RSZ 861 (ziekenhuizen)	125	103.422	0,121
huisartsen (RIZIV)			
- huisartsen (RIZIV)	75	8.163	0,919
- werknemers: RSZ862 (artsen, tandartsen en specialisten)	25	9.845	0,254
andere eenheden			
- mammografische eenheid	25	167	14,970
- materniteit	20	69	28,986
- chirurgisch dagziekenhuis	20	93	21,505
- gespecialiseerde spoedgevallenzorg	20	71	28,169
- CT scanner	20	90	22,222
zorginstellingen (450 p.)			
kinderopvang en consultatiebureaus (200 p.)			
- aantal plaatsen	165	86.778	0,190
- consultatiebureaus K&G	35	304	11,513
ouderenzorg (200 p.)			
- aantal plaatsen	165	78.363	0,211
- dagcentra	35	287	12,195
Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (12,5 p.)			
- vestigingen met één dienst	10,9	70	15,625
- vestigingen met meerdere diensten	1,6	5	31,250
Centra voor Algemeen Welzijnswerk (37,5 p.)			
- vestigingen met één dienst	19,4	170	11,433
- vestigingen met meerdere diensten	18,1	79	22,866

Bij de reeks indicatoren over de **zorginstellingen** worden de volgende voorzieningen meegenomen: de **kinderopvang** (aantal *plaatsen*) en de **consultatiebureaus** (aantal *consultatiebureaus*) van Kind & Gezin, de **ouderenzorg** (aantal *plaatsen in woonzorgcentra* en aantal *dagcentra*), de **Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg** (aantal *vestigingen*, waarbij een vestiging met meer dan één dienst dubbel wordt geteld) en de **Centra voor Algemeen Welzijnswerk** (aantal *vestigingen*, waarbij een vestiging met meer dan één dienst dubbel wordt geteld).

Het aantal vergunde plaatsen in de kinderopvang is afkomstig van Kind en Gezin en meet de situatie in het derde kwartaal van 2017 (situatie op 30 september 2017). Ook de gegevens over de consultatiebureaus komen van Kind en Gezin (situatie op 24/11/2017).

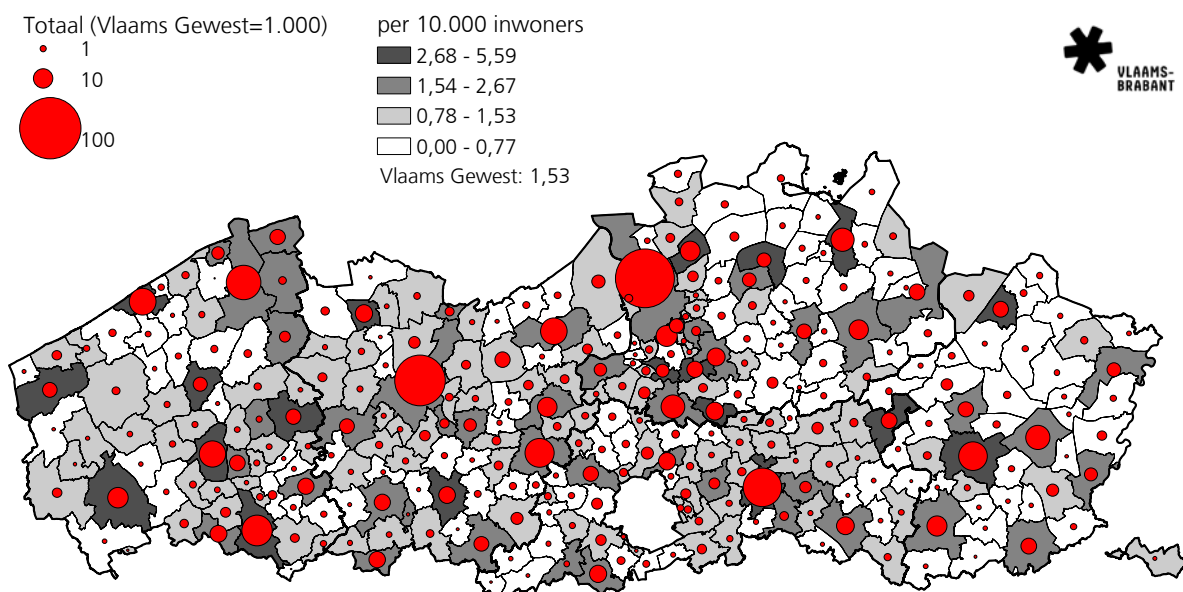
Het aantal erkende plaatsen in de woonzorgcentra (situatie op 1 april 2017) is afkomstig van het Agentschap Zorg en Gezondheid van de Vlaamse overheid. De gegevens van de dagcentra komen uit de CoBRHA-databank.

De vestigingen van de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg en Centra voor Algemeen Welzijnswerk komen eveneens uit de CoBRHA-databank. Adressen die verschillende keren voorkomen in de databank omdat er meerdere diensten zijn gevestigd, werden als aparte indicator meegenomen en kregen een dubbel gewicht mee.

2.2 Resultaten per gemeente (Kaart 2)

Ook bij de zorg zien we bij de relatieve uitrustingscore (per 10.000 inwoners) heel wat steden opduiken. Er zijn wel een aantal uitzonderingen, namelijk kleine gemeenten met een groot ziekenhuis. De hoogste waarde per 10.000 inwoners ligt zo in Bonheiden (5,6). Daarna komen Edegem (5,3), Veurne (4,7), Overpelt (4,5), Duffel (4,1), Leuven (3,9), Eeklo (3,9), Malle (3,6), Kortrijk (3,3), Turnhout (3,2), Ieper (3,2), Rumst (3,1), Tielt (3,0), Roeselare (3,0), Zottegem (2,9), Hasselt (2,8), Diest (2,8) en Brasschaat (2,8). Omgekeerd is het groot aantal gemeenten met lage waarden in de Antwerpse en Limburgse Kempen opvallend. De zorg is er sterk gecentraliseerd in een aantal centra (met de hoogste waarden in Overpelt, Malle en Turnhout).

Kaart 2: Uitrustingscore zorg

Kartografie: Steunpunt Data & Analyse
Bron data: RSZ, RIZIV, Vlaams Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, Kind en Gezin

3 Publieke en zakelijke dienstverlening

3.1 Indicatoren en bronnen (Tabel 3)

De publieke en zakelijke dienstverlening omvat een hele reeks overheidsdiensten en zakelijke diensten: banken, ziekenfondsen, post, arbeidsbemiddeling en uitzendbureaus, immobiliënkantoren, politie, rechtbanken, belastingen en provinciale diensten. Gemeentelijke administratieve diensten en OCMW's worden in deze studie niet meegenomen omdat ze niet differentiëren (ze zijn in elke gemeente aanwezig) én doorgaans enkel open staan voor de inwoners van de gemeente zelf. Heel wat diensten die door de gemeente georganiseerd worden staan overigens wel open voor niet-inwoners, en die worden wel meegenomen. Voorbeelden zijn sportinfrastructuur bij de functie sport en bibliotheken bij de functie cultuur en recreatie.

Bij de **banken** en de **ziekenfondsen** kijken we eerst naar de grootte, via de *tewerkstelling*. Het gaat om de RSZ-tewerkstelling, waarin zelfstandigen niet zijn opgenomen. Kleine zelfstandige kantoren zullen dus weinig of niet worden meegeteld. Daarom wordt daarnaast naar de aanwezigheid gekeken via het aantal *vestigingen*.

Bij de **post** kijken we naar het kantorenet. Daarbij krijgt een *postkantoor* het dubbele gewicht van een *postpunt*. Vestigingen van *MassPost*, waar grote afgiftes kunnen worden verstuurd, krijgen vijf keer het gewicht van een postpunt.

Bij de **arbeidsbemiddeling en uitzendbureaus** kijken we opnieuw naar enerzijds de RSZ-*tewerkstelling* en anderzijds het aantal *vestigingen* van uitzendbureaus (incl. dienstencheque-bedrijven) en arbeidsbemiddelingsbureaus van de VDAB. Bij die laatste wordt een weging ingevoerd afhankelijk van de openingsuren: van 1 (enkel op afspraak) naar 3 (minstens 5 halve dagen open). Ook bij de **immobiliënkantoren** wordt gekeken naar de RSZ-*tewerkstelling* en naar het aantal *vestigingen*. Bij die laatste is dat het aantal vestigingen van private immobiliënkantoren maar ook van *sociale huisvestingsmaatschappijen* (SHM's) en *sociale verhuurkantoren* (SVK's).

Bij de **politie** worden de commissariaten beschouwd. Daarbij krijgt een *hoofdcommissariaat* (dat doorgaans een ruimere dienstverlening en openingsuren heeft) twee keer het gewicht van een *wijkcommissariaat*.

Bij de **rechtbanken** wordt gekeken naar de *vredegerechten*, de *politierechtbanken*, de *rechtbanken van eerste aanleg* en de *arbeidsrechtbanken*. Bij de **belastingen** worden de *kantoren van de FOD financiën* in aanmerking genomen, zowel voor *particulieren* als voor *kmo's* (die wel minder gewicht krijgen). De *hoofdzetel* krijgt daarbij telkens twee maal het gewicht van de gewone centra. Ook de *kantoren van de Vlaamse belastingdienst* worden meegerekend (althans voor die belastingen die voor de meerderheid van de bevolking van toepassing zijn: erfbelasting, registratiebelasting en verkeersbelasting). Tenslotte worden de **provinciale diensten** nog meegenomen (de *provinciehoofdplaatsen*).

Tabel 3: Indicatoren voor de functie publieke en zakelijke dienstverlening: gewicht en aantal

	gewicht (totaal=1.000)	aantal	gewicht per 100 eenheden
banken (200 p.)			
- werknemers (RSZ)	100	21.094	0,474
- vestigingen	100	6.034	1,657
ziekenfondsen (200 p.)			
- werknemers (RSZ)	100	7.521	1,330
- vestigingen	100	1.227	8,150
post (200 p.)			
- bpost: postkantoor	126,6	340	37,244
- bpost: postpunt	61,3	329	18,622
- bpost: MassPost	12,1	13	93,110
arbeidsbemiddeling en uitzendbureaus (100 p.)			
- werknemers (RSZ)	25	125.758	0,020
- vestigingen (Locatus)	50	1.785	2,801
- VDAB-kantoren (enkel op afspraak)	1,2	10	12,019
- VDAB-kantoren (1-4 halve dagen open)	2,2	9	24,038
- VDAB-kantoren (5-9 halve dagen open)	21,6	60	36,058
immobiliënkantoren (100 p.)			
- werknemers (RSZ)	35	3.046	1,149
- vestigingen (Locatus)	60	1.750	3,429
- sociale huisvestingsmaatschappijen en SVK's	5	147	3,401
politie (100 p.)			
- hoofdcommissariaat	42,2	110	38,388
- wijkcommissariaat	57,8	301	19,194
rechtbanken (50 p.)			
- vredegerecht	25	116	21,552
- politierechtbank	10	21	47,619
- rechtbank eerste aanleg	10	13	76,923
- arbeidsrechtbank	5	16	31,250
belastingen (40 p.)			
- FOD financiën: centra particulieren (hoofdzetel)	5,8	7	83,333
- FOD financiën: centra particulieren	14,2	34	41,667
- FOD financiën: centra kmo's (hoofdzetel)	3,4	8	42,553
- FOD financiën: centra kmo's	6,6	31	21,277
- Vlaamse Belastingdienst	10	18	55,556
provinciale diensten (10 p.)			
- provinciehoofdplaats	10	5	200,000

Het aantal werknemers van banken, ziekenfondsen, arbeidsbemiddeling en uitzendbureaus en immobiliënkantoren komt van de gedecentraliseerde RSZ-statistiek, tweede kwartaal 2015 (situatie op 30 juni). Het gaat respectievelijk om NACE code 64.1 (geldscheppende financiële instellingen), NACE code 84.302 (ziekenfondsen en zorgkassen), NACE codes 78.100 en 78.200

(arbeidsbemiddeling en uitzendbureaus), en NACE code 68.311 (bemiddeling bij de aankoop, verkoop en verhuur van onroerend goed voor een vast bedrag of op contractbasis).

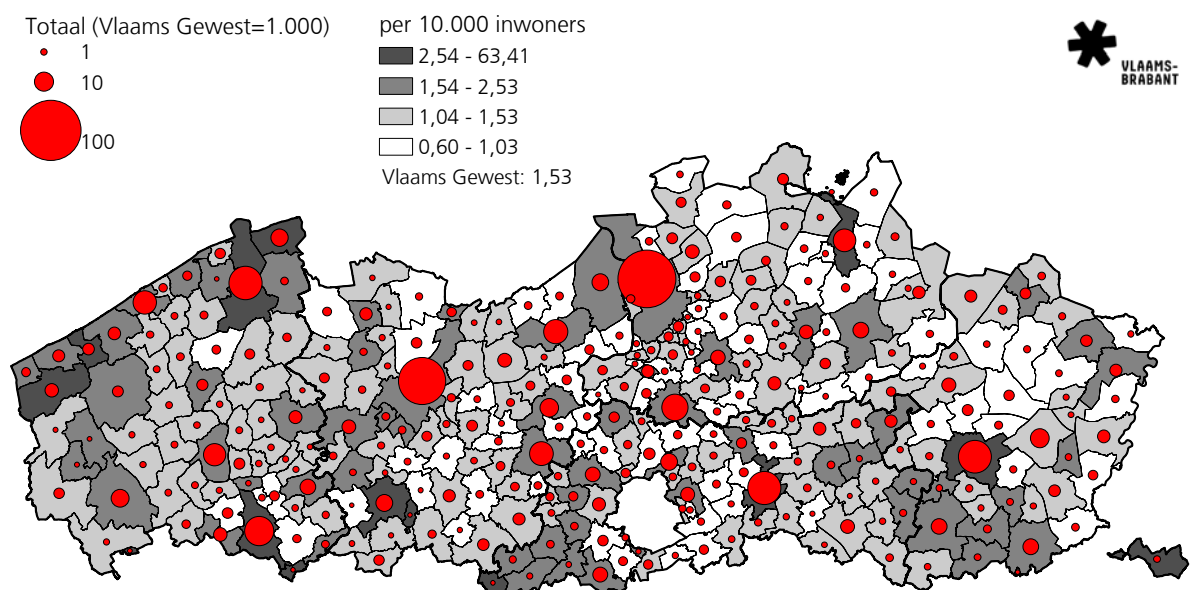
Het aantal vestigingen van banken, arbeidsbemiddeling en uitzendbureaus (situatie op 10/01/2018) en immobiliënkantoren (situatie op 02/03/2018) komen van het onderzoeksbureau Locatus. Het gaat respectievelijk om codes 65.280.063 en 65.280.030 (Banken en Finan interm), codes 65.290.878 en 65.290.960 (Uitzendburo en Dienstencheque) en code 65.290.340 (Makelaardij). De kantoren van de ziekenfondsen zijn afkomstig van desocialekaart.be: code 02.04.05 (Ziekenfondsen) (situatie op 08/12/2017).

De locatie van de kantoren van bpost zijn afkomstig van bpost (situatie op 11/12/2017), die van de VDAB-kantoren van de VDAB (situatie op 10/01/2018), van de politiekantoren van de Federale Politie (situatie op 31/12/2016), van de rechtbanken van het College van hoven en rechtbanken (situaties op 15/10/2016, 03/02/2016, 03/02/2016, 04/02/2016), van de federale belastingkantoren van de Federale Overheidsdienst Financiën (situatie vastgelegd op 29/12/2015), van de Vlaamse belastingkantoren van de Vlaamse Belastingdienst (situatie op 24/01/2018) en van de sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren tenslotte van de VMSW (situatie op 02/03/2018).

3.2 Resultaten per gemeente (Kaart 3)

Wat betreft de publieke en zakelijke dienstverlening is de uitrustingscore per 10.000 inwoners opnieuw hoog in de steden. Ook kleine gemeenten kunnen echter hoge waarden hebben, omdat er daar vaak een zeker basisaanbod aanwezig is (politiekantoor, postkantoor, bank...). Dit is bijvoorbeeld opvallend in het Pajottenland en in Haspengouw. Ook de kuststreek scoort hier hoog, omdat daar naast publieke heel wat zakelijke dienstverlening aanwezig is, het meest uitgesproken immobiliënkantoren.

Kaart 3: Uitrustingscore publieke en zakelijke dienstverlening

Kartografie: Steunpunt Data & Analyse
Bron data: RSZ, Locatus, bpost, desocialekaart.be, VDAB, FOD Financiën, Vlaamse Belastingdienst, College van hoven en rechtbanken, Federale Politie, VMSW

4 Persoonlijke dienstverlening

4.1 Indicatoren en bronnen (Tabel 4)

Voor de functie persoonlijke dienstverlening worden een hele reeks persoonlijke diensten gemeten: kapper, schoonheidsspecialist, fitness, sauna, zonnebank, massagesalon, tatoeage en piercing, stomerij en wassalon, schoenenreparatie en sleutels, kledingreparatie, kleermaker, elektroreparatie, fotograaf, drukwerk en copy, dierentrimsalon, garages (inclusief garages voor specifieke onderdelen, autoruiten en autoschade), autowasserij en -poetsbedrijf, wedkantoor en tenslotte verhuurbedrijf (van video's, auto's, rijwielen, gereedschap en overige). De *aantallen* worden steeds gemeten, en waar mogelijk ook de *oppervlakte* en de *RSZ-tewerkstelling*.

Tabel 4: Indicatoren voor de functie persoonlijke dienstverlening: gewicht en aantal

	gewicht (totaal=1.000)			aantal			gewicht per 100 eenheden		
	vestig.	opp.	werkn.	vestig.	opp.	werkn.	vestig.	opp.	werkn.
kapper (80p.)	40	20	20	8.382	610.577	5.660	0,477	0,003	0,353
schoonheidsspecialist (80 p.)	40	20	20	3.030	213.615	902	1,320	0,009	2,217
fitness (80 p.)	40		40	678		1.106	5,900		3,617
sauna (40 p.)	20		20	206		1.307	9,709		1,530
zonnebank (20 p.)	20			378			5,291		
massagesalon (20 p.)	20			115			17,391		
tatoeage en piercing (40 p.)	20	20		277	18.822		7,220	0,106	
stomerij en wassalon (80 p.)	80			1.017			7,866		
schoenreparatie en sleutelmaker (80 p.)	40	40		429	27.760		9,324	0,144	
kledingreparatie (40 p.)	20	20		290	19.577		6,897	0,102	
kleermaker (20 p.)	10	10		80	5.484		12,500	0,182	
elektroreparatie (30 p.)	15	15		159	10.756		9,434	0,139	
fotograaf (60 p.)	30	30		392	29.664		7,653	0,101	
drukwerk en copy (80 p.)	40	40		437	34.479		9,153	0,116	
dierentrimsalon (40 p.)	20	20		416	27.944		4,808	0,072	
garages (80 p.)	40		40	4.176		3.330	0,958		1,201
autowasserij en -poetsbedrijf (40 p.)	40			611			6,547		
wedkantoor (30 p.)	30			188			15,957		
verhuurbedrijf (60 p.)	30	30		323	29.534		9,288	0,102	

De aantallen komen uit Locatus (situatie op 22/02/2018): codes 65.260.230 (Kapper), 65.260.240 (Schoonheidss), 59.230.200 (Fitness), 59.230.570 (Sauna), 59.230.660 (Zonnebank), 65.290.510 (Massagesalon), 65.260.235 (Tatoe/Pierc), 65.290.624

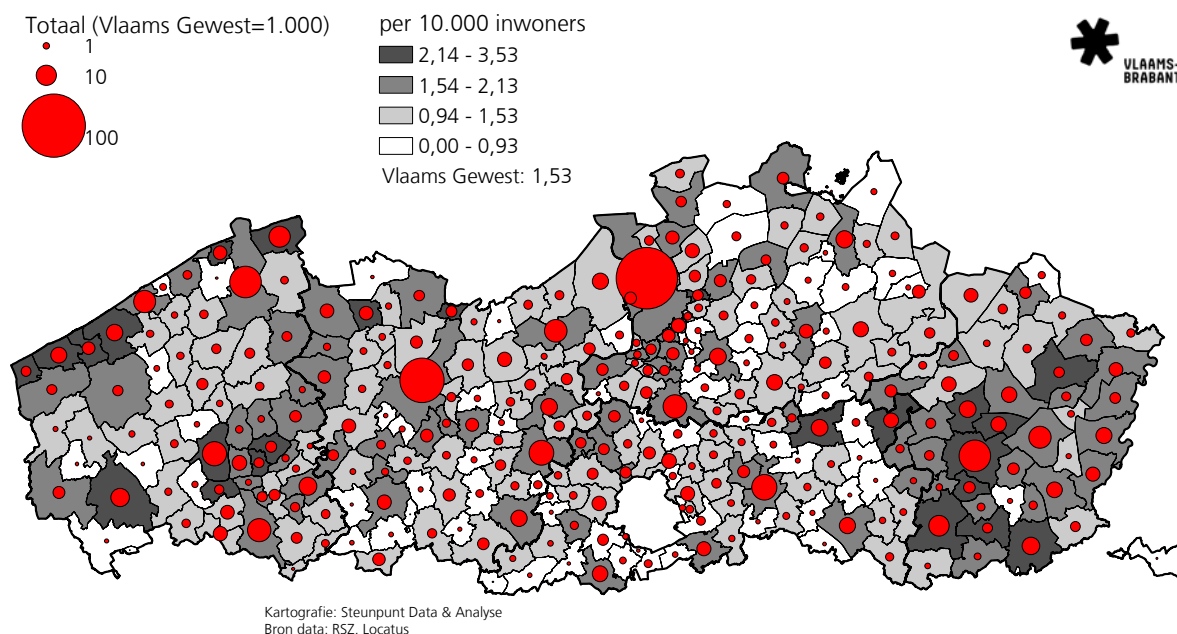
(Stomerij/Wassalon), 65.260.222 (Schoenrep/sleutels), 65.260.294 (Kledingrep), 65.260.336 (Kleermaker), 65.260.445 (Elektro Rep), 65.260.470 (Fotograaf), 65.260.462 (Drukw/Copy), 65.260.501 (Dierentrimsalon), 45.203.270, 45.203.045, 45.203.243 en 45.203.269 (Garagebedr, Carparts, Autoruiten en Autoschade), 65.290.427 en 65.290.428 (Autowasserij en Autopoetsbedrijf), 59.230.600 (Wedkantoor), 65.250.033, 65.250.048, 65.250.111, 65.250.204 en 65.250.950 (Videotheek, Autoverhuur, Rijwielverhuur, Gereeds Verh en Verhuur Ov). Ook de oppervlaktes komen uit Locatus, maar die zijn enkel beschikbaar voor codegroepen 65.250 (Verhuur) en 65.260 (Ambacht), en niet voor 45.203 (Automotive), 59.230 (Ontspanning) en 65.290 (Particuliere Dienstverlen).

Het aantal werknemers komt van de gedecentraliseerde RSZ-statistiek, tweede kwartaal 2015 (situatie op 30 juni). Het gaat om: NACE 96021 (Haarverzorging), NACE 96022 (Schoonheidsverzorging), NACE 93130 (Fitnesscentra), NACE 96040 (Sauna's, solaria, baden enz.), en NACE 45201 (Algemeen onderhoud en reparatie van auto's en lichte bestelwagens (< 3,5 ton)).

4.2 Resultaten per gemeente (Kaart 4)

Naast een reeks steden zijn er voor persoonlijke dienstverlening opvallend veel hoge waarden (per 10.000 inwoners) in Limburg, vooral in het centrale en zuidelijke gedeelte, en in het zuidoosten van West-Vlaanderen. De kust scoort hier opnieuw hoog.

Kaart 4: Uitrustingscore persoonlijke dienstverlening

5 Horeca

5.1 Indicatoren en bronnen (Tabel 5)

Bij de **restaurants** en de **cafés** bekijken we zowel het aantal *vestigingen* als de *oppervlakte*. Bij de **logies** kijken we naar het aantal *slaapplaatsen* en maken we een verschil tussen *ho(s)tels*, *kamers*, *campings en vakantieparken* (de grens tussen een camping en een vakantiepark is immers vaag) en tenslotte *vakantiewoningen*. De *werknemers* beschouwen we voor alle horecazaken samen omdat het niet mogelijk is de tewerkstelling in de drie horecavormen te onderscheiden.

Tabel 5: Indicatoren voor de functie horeca: gewicht en aantal

	gewicht (totaal=1.000)	aantal	gewicht per 100 eenheden
restaurants (330 p.)			
- aantal	220	15.240	1,444
- oppervlakte	110	1.406.914	0,008
cafés (330 p.)			
- aantal	220	9.125	2,411
- oppervlakte	110	882.336	0,012
logies (230 p.)			
- ho(s)tels	140	71.794	0,195
- kamers	50	29.326	0,170
- campings en vakantieparken	20	220.853	0,009
- vakantiewoningen	20	91.789	0,022
arbeidsplaatsen (110 p.)			
- werknemers	55	72.512	0,076
- zelfstandigen	55	27.561	0,200

Voor het aantal en de oppervlakte van de restaurants en de cafés gebruiken we de Locatus databank (situatie op 26/03/2018). Als restaurant beschouwen we de volgende codes: 59.210.171 (Fastfood), 59.210.180 (Bezorg/Halen), 59.210.215 (Grillroom/Sh), 59.210.246 (Ijssalon), 59.210.333 (Lunchroom), 59.210.392 (Pannenkoeken), 59.210.434 (Restaurant) en tenslotte de helft van 59.210.235 (Hotel-Rest) en van 59.210.430 (Café-Restaurant). Als café beschouwen we de volgende codes: 59.210.123 (Café), 59.210.127 (Koffiehuys) en de helft van 59.210.430 (Café-Restaurant). De data over de logies komen van de logiesdatabank van Toerisme Vlaanderen (situatie op 6/12/2017). De volgende categorieën werden samengenomen:

- **Ho(s)tels:** Hotels + Hostels
- **Kamers:** B&B + Gastenkamer + Kamergelateerd toeristisch logies + Vakantielogies
- **Campings en vakantieparken:** Camperterrein + Camping + Kampeerautoterrein + Minicamping + Terreingelateerd toeristisch logies + Verblijfspark + Vakantiepark
- **Vakantiewoningen:** vakantiewoning

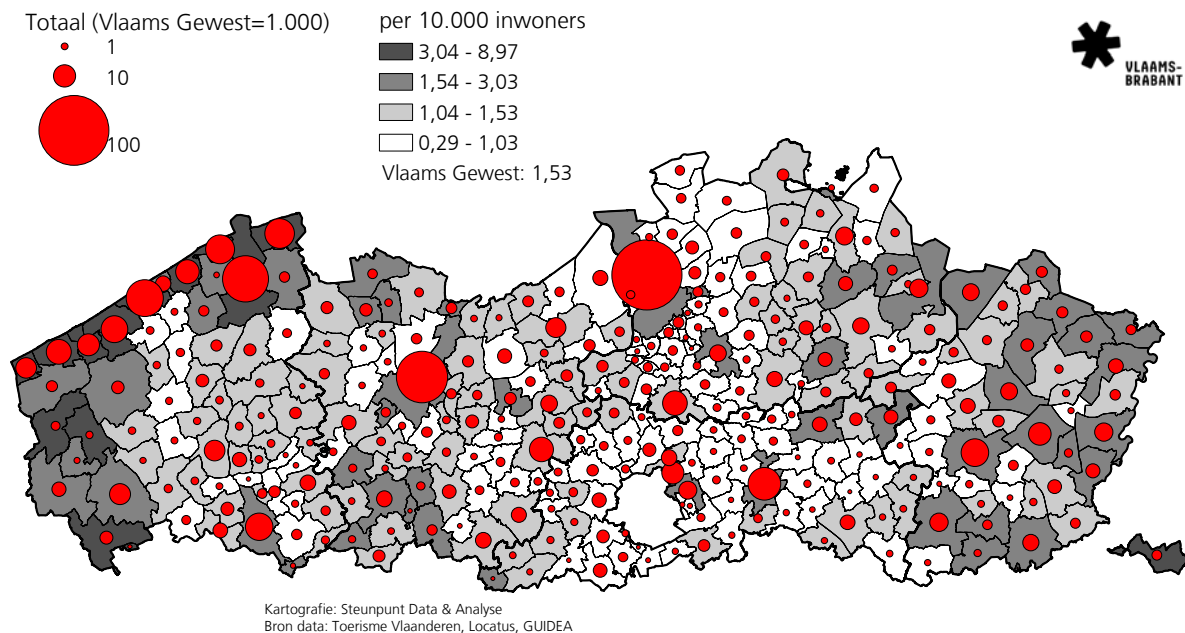

De werknemers en zelfstandigen in de horeca tenslotte zijn afkomstig van het kenniscentrum voor toerisme en horeca GUIDEA. Voor de werknemers is dat het aantal op 30/06/2017, voor de zelfstandigen op 31/12/2016.

5.2 Resultaten per gemeente (Kaart 5)

Opnieuw hebben heel wat steden hoge waarden per 10.000 inwoners, maar het zijn vooral de kust, de Westhoek en een aantal andere toeristische gebieden (de provincie Limburg, de Kempen en de Vlaamse Ardennen) die hoog scoren voor horeca. Heel lage waarden vinden we in een ruime ring rond Antwerpen (met uitzondering van Wijnegem), rond Brussel (met uitzondering van de luchthavenregio) en rond Leuven.

Kaart 5: Uitrustingscore horeca

6 Detailhandel

6.1 Indicatoren en bronnen (Tabel 6)

Voor de detailhandel betrekken we een hele reeks winkels, die we onderverdelen in drie categorieën: winkels met courante, semi-courante, en uitzonderlijke goederen. We kijken zowel naar de aantallen als naar de oppervlakte en, voor de semi-courante en uitzonderlijke goederen, de RSZ-tewerkstelling. Onder winkels met courante goederen verstaan we groente- en fruitwinkels, bakkers, minisupers, nachtwinkels, slagerijen, tabaks- en krantenwinkels en apotheken. Onder semi-courante goederen hebben we 55 soorten winkels geplaatst, gaande van damesmode (de meest voorkomende) tot stripboeken (de minst voorkomende) en van supermarkten (de grootste totale oppervlakte) tot beenmode (de kleinste totale oppervlakte). BTot de uitzonderlijke goederen rekenen we 47 soorten winkels: van optiekers (de meest voorkomende) tot bont (de minst voorkomende), en van meubelen (de grootste totale oppervlakte) tot munten en postzegels (de kleinste totale oppervlakte). Het totaal aantal winkels werd opgeteld per categorie en daaraan werd een gewicht gegeven (187,5 voor courant, 375 voor semi-courant en 187,5 voor uitzonderlijk). De oppervlakte krijgt een derde van het gewicht (250) dat aan de aantallen werd gegeven. Bij de oppervlakte werd geen rekening gehouden met het verschil tussen courant, semi-courant en uitzonderlijk. Gezien de RSZ-waarde eveneens de grootte meet werd een deel (1/5) van deze punten aan de werknemers gegeven (enkel voor semi-courant en uitzonderlijk).

In totaal, aantallen en oppervlakte/werknemers samen, maakt dat het volgende gewicht: 20% voor courant, 53% voor semi-courant, en 27% voor uitzonderlijk. De nadruk ligt dus op de handel in semi-courante goederen, die qua aantal en oppervlakte de belangrijkste plaats inneemt. De aanwezigheid van handel in courante goederen en meer in het algemeen van basisvoorzieningen in een gemeente is natuurlijk ook relevant, maar dat is een enigszins andere vraag, die het onderwerp zal vormen van een vervolgstudie.

Tabel 6: Indicatoren voor de functie detailhandel: gewicht en aantal

		gewicht (totaal=1.000)	aantal	gewicht per 100 eenheden	
aantal vestigingen (750 p.)					
-	courant	187,5	12.042	1,557	
-	semi-courant	375	20.774	1,805	
-	uitzonderlijk	187,5	10.494	1,787	
oppervlakte/werknemers (250 p.)					
-	courant	opp.	12,8	535.627	0,002
-	semi-courant	opp.	123,9	6484.278	0,002
		RSZ	31,0	25.908	0,120
-	uitzonderlijk	opp.	65,9	3.448.202	0,002
		RSZ	16,5	21.296	0,077

De aantallen en de oppervlakte komen uit **Locatus** (situatie op 07/02/2018). De **courante goederen** zijn: 11.010.111 (Bakker), 11.010.012 (Groente/Fr), 11.010.309 (Minisuper), 11.010.350 (Nachtwinkel), 11.010.471 (Slagerij), 11.010.522 (Tabak/Lect) en 11.020.024 (Apotheek). De **semi-courante goederen** zijn: 11.010.132 (Chocola), 11.010.137 (Koffie/Thee), 11.010.141 (Delicatessen), 11.010.261 (Kaas), 11.010.399 (Poelier), 11.010.423 (Reform), 11.010.477 (Slijter), 11.010.480 (Wijnwinkel), 11.010.519 (Supermarkt), 11.010.555 (Tabak speciaalzaak), 11.010.588 (Vis), 11.010.657 (Zoetwaren), 11.020.156 (Drogist), 11.020.393 (Parfumerie), 11.020.395 (Haarproducten), 22.030.618 (Warenhuis), 22.040.072 (Beenmode), 22.040.135 (Damesmode), 22.040.138 (D&H Mode), 22.040.216 (Herenmode), 22.040.258 (Kindermode), 22.040.330 (Lingerie), 22.040.360 (Modeaccess), 22.040.495 (Sportkleding), 22.040.543 (Textielsuper), 22.040.546 (Modewarenh), 22.050.321 (Lederwaren), 22.050.453 (Schoenen), 22.070.207 (Glas/Aardew), 22.070.240 (Huishoud Art), 22.070.243 (Huish linnen), 22.070.264 (Cadeau-Art), 22.070.288 (Kookwinkel), 35.100.486 (Speelgoed), 35.100.492 (Sportzaak), 35.110.165 (Electronica), 35.110.189 (Foto/Film), 35.110.227 (Handvaardigh), 35.110.228 (Wol/Handwerk), 35.110.510 (Stoffen), 35.120.090 (Boekhandel), 35.120.091 (Stripboeken), 35.120.129 (Beeld/Geluid), 35.120.180 (Softwv/Games), 35.120.276 (Kantoorart), 37.130.087 (Bloem/Plant), 37.130.147 (Dibevo), 37.150.537 (Telecom), 37.170.096 (Bouwmarkt), 37.170.108 (Breedpakket), 38.200.003 (2Eh Diversen), 38.200.013 (2Eh Kleding), 38.200.033 (2Eh Boeken), 38.200.174 (Feestartikel) en 38.200.225 (Paramedisch). De **uitzonderlijke goederen** zijn: 22.040.093 (Bont), 22.040.114 (Bruidskled), 22.060.252 (Juwelier), 22.060.570 (Uurwerken), 22.060.770 (Optiek), 22.080.021 (Antiek), 22.080.312 (Kunsthhandel), 35.100.125 (Buitensport), 35.100.444 (Ruitersport), 35.100.487 (Modelbouw), 35.100.591 (Hengelsport), 35.100.627 (Watersport), 35.100.950 (Sport Spec), 35.110.366 (Munten/Postz), 35.110.372 (Muziekinstr), 35.110.375 (Naaimachines), 37.130.027 (Aquariums), 37.130.559 (Tuinmeubelen), 37.150.117 (Radio & Tv), 37.150.130 (Computers), 37.150.639 (Witgoed), 37.150.642 (Electro), 37.160.039 (Automaterialen), 37.160.177 (Rijwielen), 37.160.178 (Scooters/brommers), 37.170.237 (Hout), 37.170.249 (IJzerw&Gereed), 37.170.280 (Sanitairmat), 37.170.576 (Verf/Behang), 37.180.054 (Babywoonwinkel), 37.180.066 (Slaapkam/Bed), 37.180.291 (Keukens), 37.180.348 (Meubelen), 37.180.350 (Woonwarenh), 37.180.381 (Oost Tapijten), 37.180.440 (Keukens/Badk), 37.180.447 (Badkamers), 37.180.579 (Verlichting), 37.180.645 (Woninginr), 37.180.648 (Woningtext), 37.180.651 (Woondecorat), 38.200.226 (Hoortoestel), 38.200.433 (New Age), 38.200.468 (Erotica), 38.200.905 (Odd-Shops), 65.260.213 (Edelsmid) en 65.260.630 (Lijstenmaker).

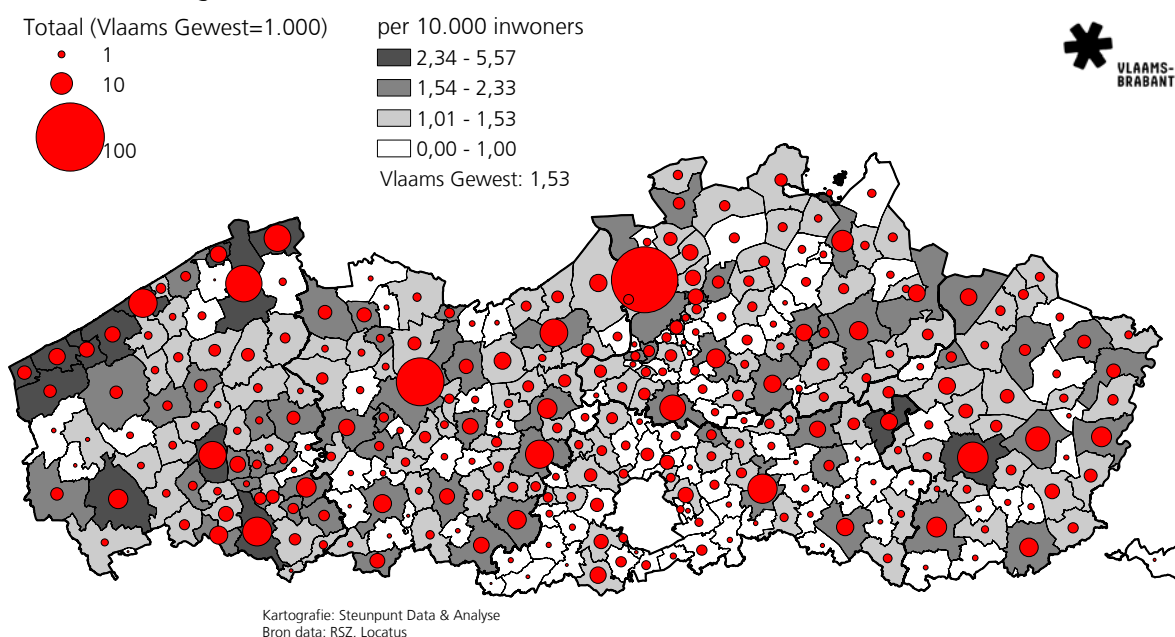
De gedecentraliseerde **RSZ-tewerkstelling** (situatie op 30 juni 2015) is een optelling van een reeks NACE-codes voor detailhandel in gespecialiseerde winkels. Voor de **semi-courante goederen** zijn dat: 47230 (vis en schaal- en weekdieren), 47242 (chocolade en suikerwerk), 47420 (telecommunicatieapparatuur), 47511 (kledingstoffen), 47513 (breigarens, handwerken en furnituren), 47610 (boeken), 47650 (spellen en speelgoed), 47711 (damesbovenkleding), 47712 (herenbovenkleding), 47713 (baby- en kinderbinnenkleding), 47714 (onderkleding, lingerie en strand- en badkleding), 47721 (schoeisel), 47722 (lederwaren en reisartikelen), 47740 (medische en orthopedische artikelen), 47750 (cosmetica en toiletartikelen), 47761 (bloemen, planten, zaden en kunstmeststoffen) en 47782 (fotografische en optische artikelen en precisieinstrumenten). Ook 47521 (Bouwmarkten en andere doe-het-zelfzaken in bouwmaterialen, algemeen assortiment) werd bij de semi-courante goederen ingedeeld. Voor de **uitzonderlijke goederen** zijn dat: 47410 (computers, randapparatuur en software), 47430

(audio- en videoapparatuur), 47525 (ijzerwaren en gereedschappen), 47526 (verf en verfwaren), 47540 (elektrische huishoudapparaten), 47592 (verlichtingsartikelen), 47770 (uurwerken en sieraden). Ook 45113 (Detailhandel in auto's en lichte bestelwagens (< 3,5 ton)) werd onder de uitzonderlijke goederen ondergebracht.

6.2 Resultaten per gemeente (Kaart 6)

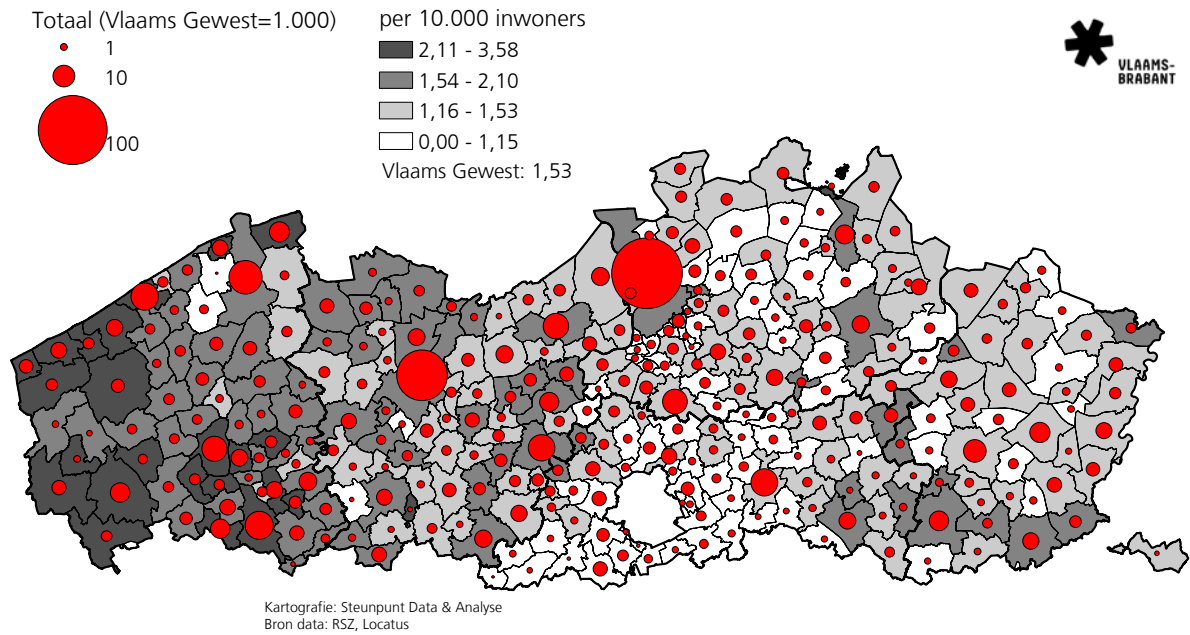
Ook bij de detailhandel zien we, per 10.000 inwoners, vaak hoge waarden in de steden. De hoogste waarden vinden we in Hasselt, Diest, Kortrijk, Roeselare, Leper, Brugge en de kuststreek. Daarnaast kent Wijnegem (met een groot shoppingcenter) een erg hoge waarde. Opvallend lage waarden vinden we in Vlaams-Brabant. De invloed van Brussel is hiervoor niet de enige verklaring, want ook in het oosten hebben maar enkele gemeenten bovengemiddelde waarden: de steden Diest, Leuven, Tienen en Aarschot en twee gemeenten (Tielt-Winge en Boortmeerbeek) met veel baanwinkels. Ook rond Antwerpen zijn er een aantal (residentiële) gemeenten met heel weinig detailhandel. In Limburg en zeker in West-Vlaanderen is de detailhandel beter vertegenwoordigd.

Kaart 6: Uitrustingscore detailhandel

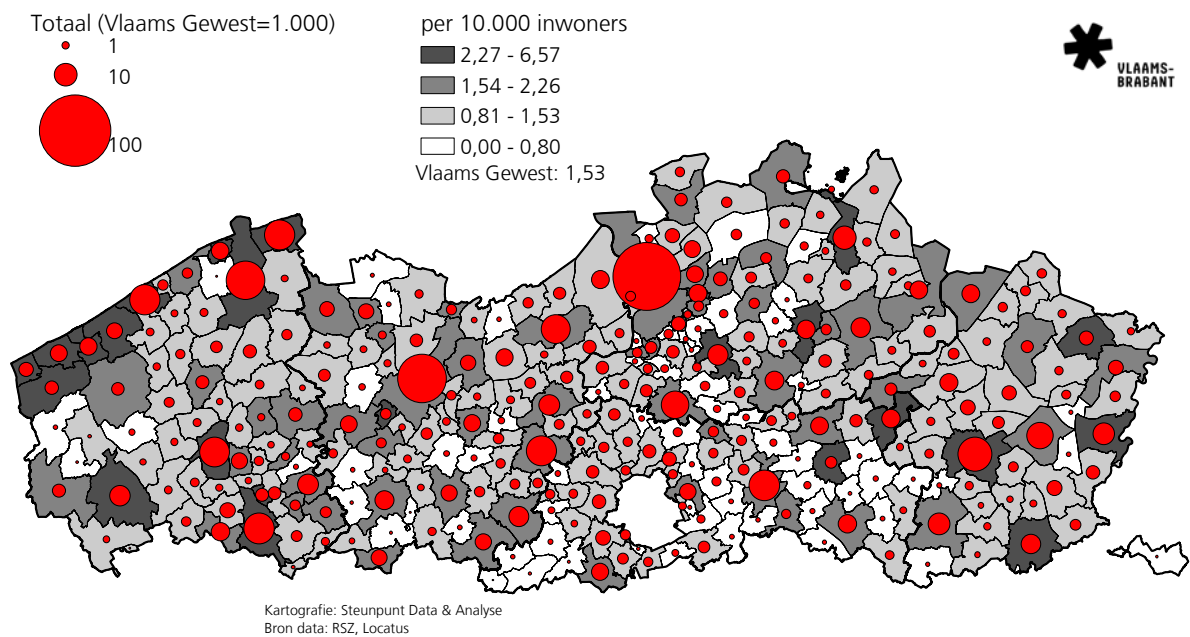

De courante goederen enerzijds en de semi-courante en uitzonderlijke goederen anderzijds hebben een verschillende ruimtelijke spreiding (Kaart 7 en Kaart 8). De dagelijkse goederen blijken vooral belangrijk in de gemeenten van West-Vlaanderen, en het minst in Vlaams-Brabant en de provincie Antwerpen. De semicourante en uitzonderlijke goederen zijn stedelijk of liggen op grote baanwinkelconcentraties. Een duidelijk voorbeeld van die laatste is de gemeente Tielt-Winge in Vlaams-Brabant.

Kaart 7: Uitrustingscore detailhandel: courante goederen

Kaart 8: Uitrustingscore detailhandel: semi-courante en uitzonderlijke goederen

7 Cultuur en recreatie

De functie cultuur en recreatie werd in eerste instantie met de functie sport samengebracht onder de noemer 'recreatie' (met een gewicht van 600 voor cultuur en recreatie en 400 voor sport). De ruimtelijke logica van deze twee bleek echter helemaal verschillend, zodat de optelling een helder beeld belemmert. Daarom behandelen we ze verder als twee aparte functies.

7.1 Indicatoren en bronnen (Tabel 7)

Tabel 7: Indicatoren voor de functie cultuur en recreatie: gewicht en aantal

	gewicht (totaal=1.000)	aantal	gewicht per 100 eenheden
musea (170 p.)			
- aantal	120	493	24,341
- erkend: lokaal	4,1	12	34,014
- erkend: regionaal	22,4	33	68,027
- erkend: landelijk of VG	23,5	23	102,041
bioscopen (170 p.)			
- aantal zalen	120	238	50,420
- aantal bioscopen	50	40	125,000
bibliotheken (290 p.)			
- aantal boeken/audiovisuele materialen in open kast	210	20.929.216	0,001
- oppervlakte publieksruimte	80	282.800	0,028
cultuurcentra/zalen (330 p.)			
- cultureel centrum: GC	60,2	72	83,650
- cultureel centrum: C	55,2	33	167,300
- cultureel centrum: B	52,7	21	250,951
- cultureel centrum: A	43,5	13	334,601
- cultureel centrum: GS	8,4	2	418,251
- galerieën, kunstuitleen (Locatus)	30	396	7,576
- werknemers: RSZ 90041 en 90042	80	3.083	2,595
Sportwedstrijden (40 p.)			
- Volleybalclubs (liga A)	2,4	16	15,152
- Basketbalclubs (klasse 1)	3,6	12	30,303
- Voetbalclubs (klasse 1B)	7,3	12	60,606
- Voetbalclubs (klasse 1A)	26,7	22	121,212

Voor de uitrusting op het vlak van cultuur en recreatie kijken we eerst naar de **musea**. Het aantal *vestigingen* is afkomstig van FARO, het Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed (situatie op 05/04/2018). Bezoekerscijfers en openingsuren zijn er echter niet of slechts deels beschikbaar. Om toch een verschil te kunnen maken tussen kleine en grote musea voegden we het aantal

erkende musea toe (dat zijn er heel wat minder) en gaven we een gewicht afhankelijk van de *classificatie* binnen deze groep (lokaal=1, regionaal=2, landelijk of van de Vlaamse Gemeenschap=3). Cijfers over de erkende musea komen van het Vlaams Departement Cultuur, Jeugd en Media (situatie 31/03/2017).¹²

Een tweede graadmeter zijn de **bioscopen**. De indicatoren bestaan uit het *aantal* bioscopen enerzijds en de *grootte* van het aanbod anderzijds, op basis van het aantal zalen (het aantal stoelen is niet algemeen beschikbaar). Hiervoor werden twee bronnen gebruikt: Statbel (2016) en Locatus (29/03/2018). Wanneer beide bronnen een verschillend cijfer aangaven, is de huidige situatie in de concrete gemeente nagegaan.

Bij de **bibliotheken** kijken we naar de *collectie in open kast* en naar de *oppervlakte* van de publieksruimte.¹³ We gebruiken deze twee indicatoren om te kunnen differentiëren: sommige bibliotheken hebben immers een grote collectie maar een kleinere oppervlakte (of omgekeerd). Deze cijfers zijn afkomstig van het Vlaams Departement Cultuur, Jeugd en Media (via <http://statistieken.vlaanderen.be>) (situatie in 2015). Het gaat zowel om boeken als audiovisuele materialen. Zes bibliotheken hebben vestigingen in verschillende gemeenten. Het aantal boeken/audiovisuele materialen werd dan verdeeld over de gemeenten op basis van de verhouding van de oppervlakte van de publieksruimte (die wel ter beschikking is op vestigingsniveau).

Voor de **cultuurcentra** nemen we in eerste instantie de door Vlaanderen *erkende culturele centra*. Daarbij wordt een gewicht ingevoerd afhankelijk van de *categorie* (gemeenschapscentrum=1, categorie C=2, categorie B=3, categorie A=4 en categorie grootstad=5). De cijfers over de culturele centra komen van de Vereniging van Vlaamse Cultuur- en Gemeenschapscentra (situatie op 09/04/2018), die recenter zijn dan de gegevens van het Vlaams Departement Cultuur, Jeugd en Media. Daarnaast worden ook cijfers toegevoegd van de *galeries en kunstuitlenen*, waar kunst wordt tentoongesteld en/of uitgeleend. Deze gegevens komen van Locatus: codes 59.220.198 (Galerie) en 59.220.318 (Kunstuitleen) (situatie op 29/03/2018). Tenslotte wordt rekening gehouden met de gedecentraliseerde RSZ-*tewerkstelling* (situatie op 30 juni 2015) in de 'exploitatie van schouwburgen, concertzalen en dergelijke' en in de 'exploitatie van culturele centra en multifunctionele zalen ten behoeve van culturele activiteiten'. Het gaat om NACE-codes 90041 en 90042.

Tenslotte worden bij cultuur en recreatie ook de professionele **sportwedstrijden** meegenomen, die heel wat publiek trekken. De focus ligt hier op het bijwonen van sportwedstrijden, en niet op sportbeoefening. Daarom valt dit onder de functie cultuur en recreatie en niet onder de functie sport. Concreet wordt er gekeken naar de *aanwezigheid van clubs* in de laatste twee seizoenen van de eerste klasse heren van het volleybal (Liga A), basketbal (1ste klasse) en voetbal (klasse 1A en 1B). Wanneer een club in beide seizoenen in de eerste klasse uitkwam, wordt ze twee keer

---

¹² Twaalf musea kregen geen officiële classificatie van het Departement, maar werden ingedeeld op basis van hun openingsuren (1 sluitingsdag=regionaal; meerdere sluitingsdagen=lokaal). Verder werd het gewicht van musea met vestigingen in verschillende gemeenten opgedeeld volgens het aantal vestigingen in de respectievelijke gemeenten.

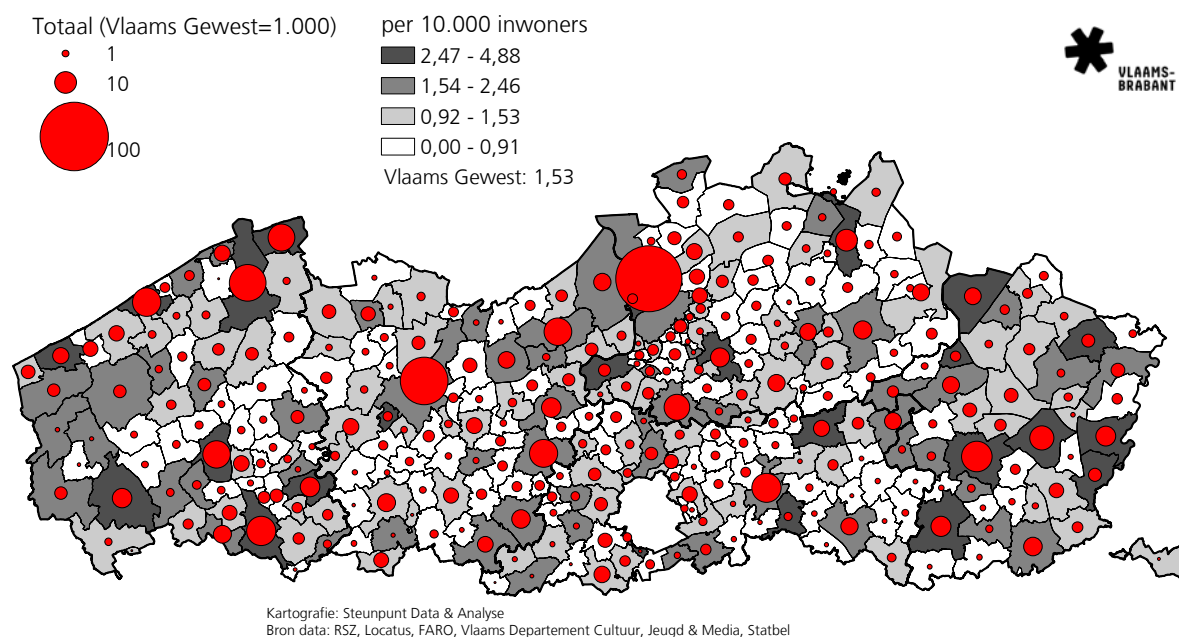
¹³ De oppervlakte was niet gegeven in Herselt. Deze werd geschat door het gemiddelde te nemen van de 10 gemeenten met het meest vergelijkbaar aantal boeken.

geteld. Daarbij wordt een gewicht ingevoerd afhankelijk van het gemiddeld aantal toeschouwers (volleybal=0,5, basketbal=1, voetbal in eerste klasse B=2, voetbal in eerste klasse A=4).

7.2 Resultaat per gemeente (Kaart 9)

Voor cultuur en recreatie zien we hogere waarden (per 10.000 inwoners) in heel wat steden, maar ook meer algemeen in Limburg en West-Vlaanderen. Lage waarden vinden we in grote delen van de andere provincies en in het noordoosten van West-Vlaanderen. Er zijn hier en daar ook een aantal kleinere gemeenten met een opvallend hoge uitrustingsgraad voor cultuur en recreatie, omdat ze een relatief groot cultuurcentrum en/of bibliotheek hebben, zoals Bierbeek of Linkebeek.

Kaart 9: Uitrustingscore cultuur en recreatie

8 Sport

8.1 Indicatoren en bronnen (Tabel 8)

Een eerste reeks indicatoren voor de functie sport hebben betrekking op de **sportaccommodaties** zelf. Hiervoor konden we gebruik maken van de databank van Sport Vlaanderen (situatie op 03/02/2018). We bekijken de zwembaden (waarbij *overdekte zwembaden* twee keer het gewicht krijgen van *openluchtzwembaden*), de *sporthallen en sportcentra* (als een sportcentrum een sporthal omvat, wordt die ook apart ingegeven in de databank, dus in dat geval wordt een sportcentrum dubbel geteld), de *tennishallen*, de *atletiekpistes* en tenslotte de *renbanen, wielervedbanen, ijschaatsbanen en rolschaatsbanen*. De maneges en de watersportcentra worden niet meegenomen omwille van de specifieke (ruimte)vereisten. Ook de openlucht sportvelden komen niet in aanmerking omdat ze bijzonder

divers zijn, zowel in oppervlakte als in de aan- of afwezigheid van specifieke infrastructuur. Het gaat zeker niet alleen om voetbal-, basket- of volleybalvelden, maar bijvoorbeeld ook om kleine minigolf- en petanqueterreinen of grote golfterreinen, ruitrijweides en mountainbikeroutes, of zelfs visvijvers. Voor de sportlokalen geldt hetzelfde. Het kan gaan om een specifieke infrastructuur als een muurklimlokaal of een skatehal maar evengoed om kleine polyvalente ruimtes of kleine snookerlokalen. De *pool- en biljartruimtes en bowlingcentra* worden wel apart bekeken o.b.v. de Locatus-databank: 59.230.078 (Biljart/Pool) en 59.230.102 (Bowling).

In de databank van Sport Vlaanderen is ook sportinfrastructuur opgenomen die niet publiek toegankelijk is. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de meeste sportinfrastructuur op scholen. Verder horen de infrastructuren van de federale overheid vaak tot het leger, en die van de Vlaamse overheid soms tot een instelling voor personen met een handicap. Daarom werden alleen die sportinfrastructuren behouden waarvan de eigenaar ofwel privaat is, ofwel een gemeente, een andere overheid (de Brusselse, federale, Vlaamse, Waalse of provinciale overheid) of onbekend. Voor de laatste twee (andere overheid en onbekend) werd individueel nagegaan of de infrastructuur publiek toegankelijk is. Infrastructuren die strikt privé zijn of eigendom van een school werden niet meegenomen. Universitaire infrastructuren die publiek toegankelijk zijn werden wel toegevoegd. Deze werden wel toegevoegd. De databank van sport Vlaanderen wordt regelmatig geüpdatet, maar er zitten ook voorzieningen in die niet meer bestaan. Omwille van de uitgebreide infrastructurale vereisten van zwembaden werden ze individueel nagegaan. Duiktanks, dubbele adressen en private zwembaden die toch niet publiek toegankelijk zijn werden geschrapt.

Tenslotte werd de *RSZ-tewerkstelling* bekeken: de NACE code 93110 (Exploitatie van sportaccommodaties).

Tabel 8: Indicatoren voor de functie sport: gewicht en aantal

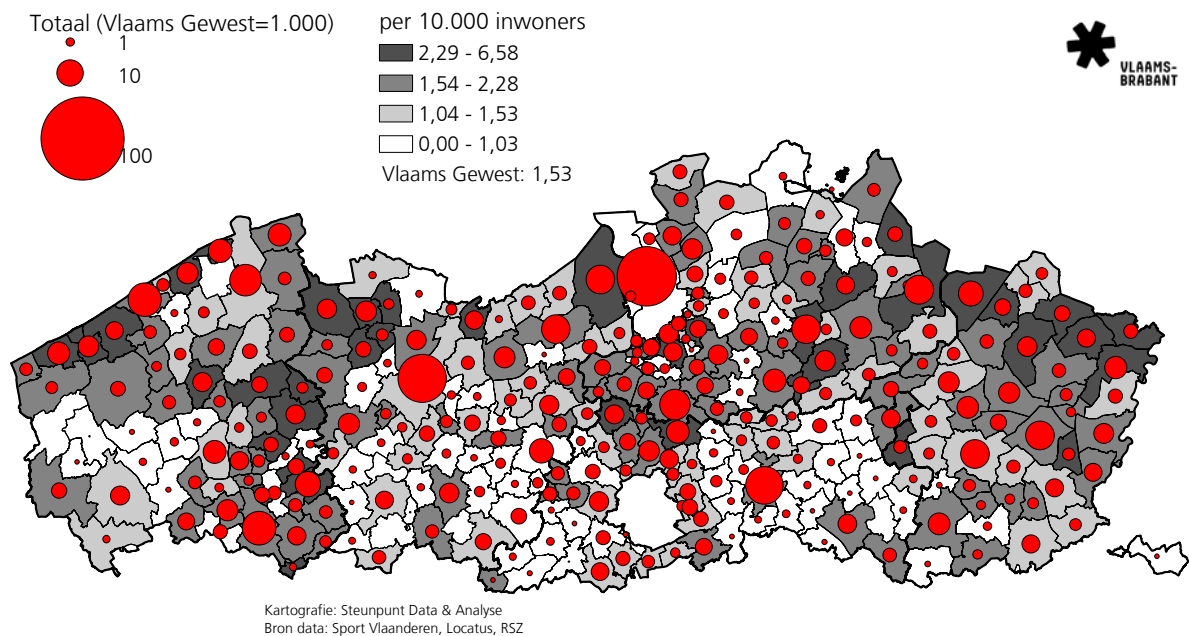
	gewicht (totaal=1.000)	aantal	gewicht per 100 eenheden
sportaccommodaties (750 p.)			
- zwembaden: openlucht	24,8	62	39,954
- zwembaden: overdekt	150,2	188	79,909
- sporthallen en sportcentra	375	1.103	33,998
- tennishallen	65	204	31,863
- atletiekpistes	65	178	36,517
- renbanen, wielervedbanen, ijschaatsbanen en rolschaatsbanen	35	58	60,345
- pool, biljart, bowling	35	153	22,876
tewerkstelling in sportaccommodaties(250 p.)			
- werknemers: RSZ 93110	250	6.260	3,994

8.2 Resultaat per gemeente (Kaart 10)

Sport is de enige functie waarbij, per 10.000 inwoners, de steden meestal niet hoog scoren. We zien hoge waarden in de Kempen, tussen Antwerpen en Brussel, langs de grens tussen Oost- en West-Vlaanderen en aan de kust. Lage waarden vinden we in het grootste deel van Vlaams-Brabant, in het zuiden van Oost-Vlaanderen, in de residentiële oostrand rond de stad Antwerpen en in delen van de Westhoek.

De gemeenten met sportcentra van Sport Vlaanderen vallen ook op: Zemst, Herentals, Blankenberge, Nieuwpoort, Waregem, Liedekerke en in mindere mate Brasschaat, Diksmuide en Genk. Alleen voor steden met een grote bevolking (Gent, Brugge en Hasselt) geldt dat niet.

Kaart 10: Uitrustingscore sport

DEEL II: Uitrustingsgraad en typologie

De totale uitrusting

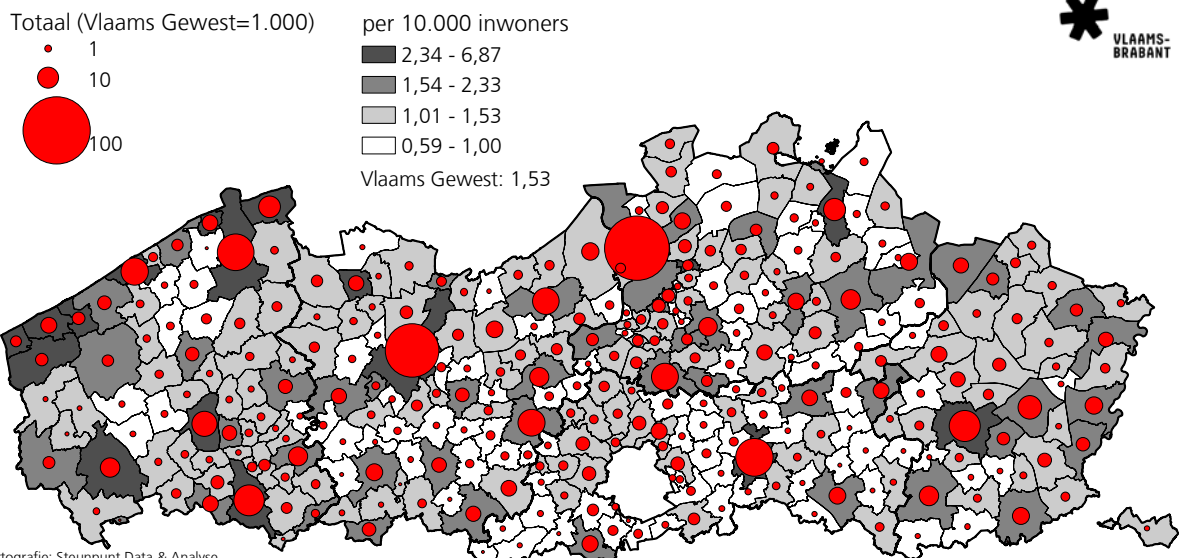
Om tot de totale uitrusting van een gemeente te komen, worden de **acht verschillende functies opgeteld**, waarbij telkens eenzelfde gewicht wordt gegeven (1.000) aan: onderwijs, zorg, dienstverlening (60% publieke en zakelijke dienstverlening en 40% persoonlijke dienstverlening), en cultuur, recreatie en sport (60% cultuur en recreatie en 40% sport). Horeca en detailhandel krijgen samen hun oorspronkelijke gewicht (2x1.000), maar hier krijgt detailhandel meer belang (3/4 van het totaal).

Tabel 9: Gewicht van de verschillende functies voor de totale uitrusting

Onderwijs	1.000	
Zorg	1.000	
Dienstverlening	1.000	waarvan 600 : publieke en zakelijke dienstverlening waarvan 400 : persoonlijke dienstverlening
Horeca en detailhandel	2.000	waarvan 500 : horeca waarvan 1500 : detailhandel
Cultuur, recreatie en sport	1.000	waarvan 600 : cultuur en recreatie waarvan 400 : sport

Dit totaal van 6.000 werd teruggebracht tot 1.000 'punten' in totaal voor Vlaanderen, te verdelen over de verschillende gemeenten. Wanneer we deze gemeentelijke scores uitzetten op het aantal inwoners (per 10.000 inwoners) zien we vooral hoge waarden in de steden, maar ook aan de kust (Kaart 11). Omgekeerd zien we heel lage waarden in heel wat gemeenten van Vlaams-Brabant, de Kempen, het zuiden van Oost-Vlaanderen en een (kleiner) aantal delen van West-Vlaanderen. De gemeentelijke scores die op de kaart zijn afgebeeld (de totale uitrusting en de uitrusting per 10.000 inwoners) zijn –samen met de gemeentelijke bevolking- opgenomen in de laatste drie kolommen van bijlage 2.

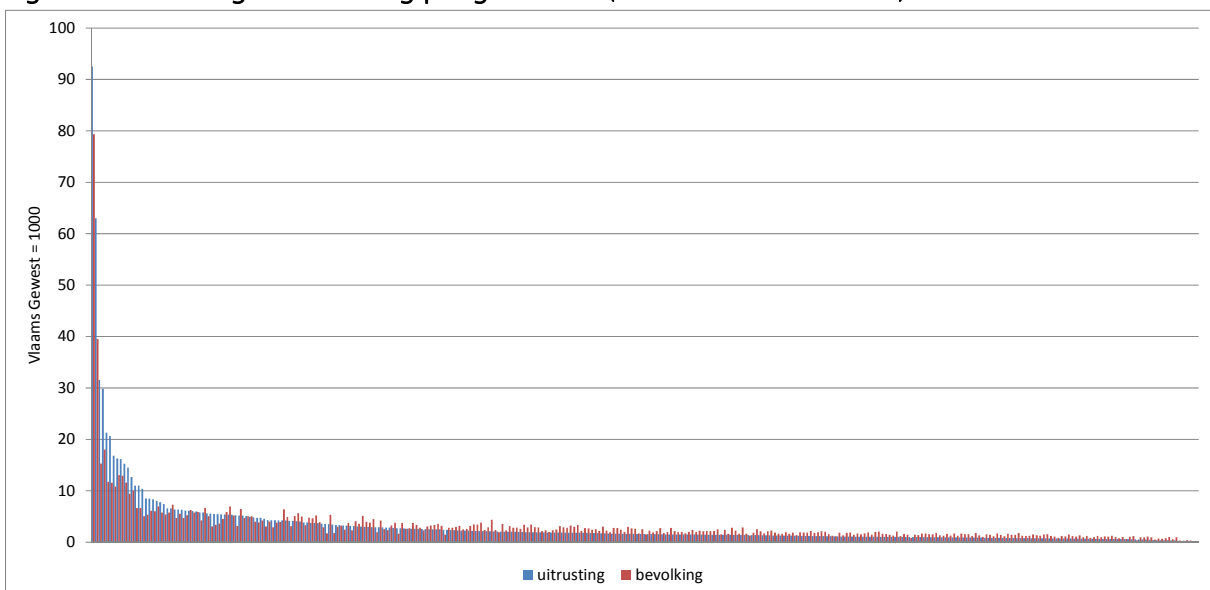
Kaart 11: Totale uitrustingscore

Kartografie: Steunpunt Data & Analyse
 Bron data: AGODI, AVOHOKS, bpost, College hoven en rechtbanken, FARO, Federale Politie, FOD Financiën, GUIDEA, Kind en Gezin, Locatus, RIZIV, RSZ, desocialekaart.be, Sport Vlaanderen, Statbel, Toerisme Vlaanderen, VDAB, Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, Vlaams Departement Cultuur, Jeugd & Media, Vlaams Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Vlaams Departement Onderwijs en Vorming, Vlaamse Belastingdienst, VMSW

Het feit dat de steden niet alleen in absolute, maar ook in relatieve cijfers vaak hoge waarden hebben, wijst op een centrumfunctie: er is meer uitrusting per inwoner dan gemiddeld in Vlaanderen, omdat ook niet-inwoners gebruik maken van het aanbod. Dit zien we duidelijk op Figuur 1. Hierop zijn de gemeenten gerangschikt van een hoog uitrustingsniveau links naar een laag uitrustingsniveau rechts. Het gemeentelijke uitrustingsniveau is aangeduid in het blauw, waarbij het totale uitrustingsniveau voor Vlaanderen 1.000 bedraagt. Op de figuur werden ook de gemeentelijke bevolkingscijfers aangeduid (in het rood), waarbij het totaal voor Vlaanderen eveneens werd teruggebracht tot 1.000. De grote gemeenten links op de figuur hebben systematisch een groter aandeel in de uitrusting dan in de bevolking, terwijl het omgekeerde geldt voor de meeste kleine gemeenten rechts op de figuur, hoewel er natuurlijk uitzonderingen zijn.

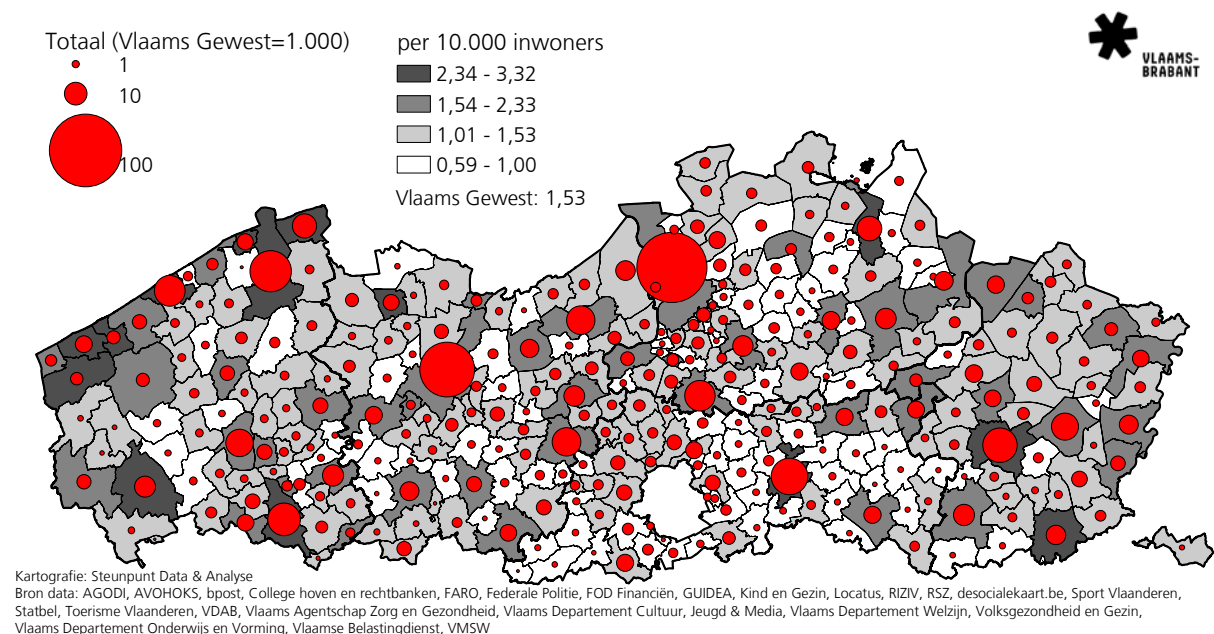
Figuur 1: Uitrusting en bevolking per gemeente (Vlaams Gewest=1.000)

Een gemeentelijke typologie

De steden en gemeenten in Vlaanderen worden ingedeeld in een aantal categorieën of types op basis van hun uitrustingsgraad. Eerst worden de gemeenten ingedeeld in **groottecategorieën** op basis van hun totale uitrusting (totaal voor Vlaanderen=1.000). Om scheeftrekkingen te voorkomen, wordt in deze analyse, bij het bepalen van de totale uitrusting, **de 'maximale functie'** (d.i. de functie waarop de gemeente het hoogst scoort) voor elke gemeente **weggelaten**. Dit noemen we verder de **tu** (totale uitrusting zonder de maximale functie). Terwijl centrale steden en gemeenten vaak een hoge score hebben op heel wat functies, en het wegvallen van de maximale functie dus een beperkte impact heeft, hebben sommige gemeenten een heel hoge score op slechts één functie, omwille van de aanwezigheid van één specifieke infrastructuur. Voorbeelden zijn Diepenbeek (onderwijs: campus Diepenbeek van de UHasselt), Wijnegem (detailhandel: Wijnegem Shopping Center) en Bonheiden (zorg: Imeldaziekenhuis). Op de meeste andere functies halen deze gemeenten echter een lage score. Die ene voorziening zorgt er dus voor dat deze gemeenten onterecht een grote algemene score op uitrusting krijgen. Kaart 12 geeft de totale uitrustingscore zonder de maximale functie, absoluut en per 10.000 inwoners. Globaal zijn de veranderingen ten opzichte van de vorige kaart klein, maar we zien wel sterke verschuivingen in die kleinere gemeenten.

Kaart 12: Totale uitrustingscore zonder maximale functie

Zoals we eerder zagen gaat een hoge totale uitrusting (de rode bollen op de kaart) vaak samen met een grote uitrusting per 10.000 inwoners (de grijze inkleuring op de kaart), en dus een centrumfunctie. Dit is echter niet altijd het geval. Bij het opstellen van de typologie nemen we deze **centrumfunctie** dan ook expliciet mee, door middel van de uitrusting per inwoner (die we **upi** noemen). Deze upi is vergelijkbaar met de uitrusting per 10.000 inwoners (zonder de maximale functie), maar we geven het Vlaams Gewest de waarde 1. Een waarde hoger dan 1 betekent dus een waarde boven het Vlaams gemiddelde; voor een waarde kleiner dan 1 geldt het omgekeerde.

Daarnaast houden we ook rekening met de **variëteit**, via het aantal functies hoger dan het Vlaams gemiddelde (gerekend per inwoner). Dit noemen we verder het **afb** (het **aantal functies bovengemiddeld**). Dat kan dus gaan van geen enkele functie boven het Vlaams gemiddelde tot maximum 8 (de maximale functie wordt hier wel meegeteld). Wanneer een gemeente een hoge uitrustingsgraad per inwoner en/of een grote variëteit aan functies heeft, kan ze samen zitten met gemeenten die een grotere totale uitrusting hebben, maar een beperkte uitrusting per inwoner en/of variëteit. Concreet wordt daarom elke groottecategorie (behalve de hoogste en de laagste) in twee gesplitst: gemeenten binnen een bepaalde groottecategorie met een relatief kleine uitrusting per inwoner en/of variëteit, worden in dezelfde categorie ondergebracht als de gemeenten in een groottecategorie lager die wel een grote uitrusting per inwoner en/of variëteit hebben.

Op die manier worden er zeven categorieën of types onderscheiden (zie Tabel 10 en Kaart 13).¹⁴ Drie daarvan zijn **centrale steden en gemeenten**:

De **grote en regionale steden (A)** hebben de grootste totale uitrusting (>11)¹⁵. Zonder dat deze bijkomende voorwaarden werden gesteld, hebben deze steden allemaal een uitrusting per inwoner die hoger ligt dan het gemiddelde en kennen ze ook een grote variëteit aan functies (allemaal minstens 6 functies boven het Vlaams gemiddelde). De 13 steden in deze categorie vallen samen met de centrumsteden zoals die door Vlaanderen zijn erkend.

De **zeer goed uitgeruste centra (B1)** hebben een grote uitrusting (5,4-11), een sterk bovengemiddelde uitrusting per inwoner ($>1,2$) en/of een grote variëteit (≥ 5 functies bovengemiddeld). Het gaat meestal om kleine steden (Lier, Diest, Sint-Truiden, Tongeren, Leper, Herentals, Waregem, Oudenaarde, Geel, Aarschot, Dendermonde, Tienen), maar ook een aantal zeer goed uitgeruste gemeenten die officieel geen stad zijn (Knokke-Heist, Mol). In België zijn steden niet altijd plaatsen met veel inwoners en voorzieningen. Sommigen hebben die titel immers verworven in een ver verleden. Daarom dragen kleine gemeenten als Mesen (1049 inwoners) en Lo-Reninge (3288 inwoners) ook de titel stad. Omgekeerd hebben een aantal gemeenten met veel inwoners en voorzieningen die titel dus niet.

De **goed uitgeruste centra (B2)** hebben ofwel **(1)** een grote uitrusting (5,4-11) maar een minder grote uitrusting per inwoner ($<1,2$) en variëteit (<5 functies bovengemiddeld), ofwel **(2)** een wat minder grote uitrusting (2,6-5,4), maar wel een sterk bovengemiddelde uitrusting per inwoner ($>1,2$) en een grote variëteit (≥ 5 functies bovengemiddeld). Ook hier gaat het vaak om kleine steden (Deinze, Lommel, Menen, Halle, Geraardsbergen, Lokeren, Vilvoorde, Veurne, Maaseik, Eeklo, Tielt, Diksmuide, Bree, Torhout, Poperinge, Nieuwpoort). Enkel Beveren (met een bevolking die groter is dan de bevolking van de regionale stad Turnhout), is officieel geen stad.

---

¹⁴ Bij de bepaling van de grenswaarden werd rekening gehouden met terreinkennis, met de vroegere classificatie, met trendbreuken en, voor de 'andere steden en gemeenten', met het aantal gemeenten per categorie: het aantal (zeer) goed uitgeruste gemeenten is even groot als de som van het aantal matig of zwak uitgeruste gemeenten (128). Het aantal zwak uitgeruste gemeenten is ook even groot als het aantal matig uitgeruste gemeenten (64). Het aantal zeer goed uitgeruste gemeenten is dan weer kleiner dan het aantal goed uitgeruste gemeenten, omdat de eisen die aan de eerstgenoemde gesteld worden groter zijn dan bij de andere drie categorieën van 'andere steden en gemeenten'.

¹⁵ De exacte grenswaarden en –gemeenten van de groottecategorieën zijn: 11,035/11,902 (Knokke-Heist/Turnhout), 5,395/5,415 (Brasschaat/Diest), 2,609/2.620 (Schilde/Hoogstraten), 1,557/1,570 (Lummen/Moorslede), 1,000/1,002 (Hoeilaart/Steenokkerzeel) en 0,525/0,537 (Linter/Geetbets)

Vanaf 01/01/2019 worden een aantal **gemeenten gefusioneerd**.¹⁶ In de zeven nieuwe fusiegemeenten wordt de uitrusting opgeteld en wordt de nieuwe fusiegemeente als geheel behandeld bij het toekennen van een categorie. Op de kaart blijven de oude gemeentegrenzen wel zichtbaar (aangeduid door een stippellijn). Van deze nieuwe fusiegemeenten valt enkel Deinze in één van de drie genoemde categorieën.

Steden en gemeenten kunnen bovendien alleen centraal worden genoemd, en dus in één van de drie genoemde categorieën terecht komen, wanneer het pendelsaldo voor werk en/of onderwijs positief is. De volgende gemeenten vallen wel onder de uitrustingsvoorwaarden, maar hebben geen bovengemiddeld pendelsaldo voor werk of onderwijs: de vroegere mijngemeenten Maasmechelen, Heusden-Zolder en Beringen, de kustgemeenten Koksijde, Blankenberge en Middelkerke, en de gemeente Heist-op-den-Berg. Deze gemeenten worden ingedeeld bij de eerste van vier categorieën van **andere steden en gemeenten**, namelijk de zeer goed uitgeruste.

Deze **zeer goed uitgeruste andere** steden en gemeenten (**C1**) hebben verder ofwel (**1**) een behoorlijke uitrusting (2,6-5,4), maar een beperkte uitrusting per inwoner (<1,2) en/of variëteit (<5), ofwel (**2**) een kleinere uitrusting (1,6-2,6), maar een grote uitrusting per inwoner (>1,2) en variëteit (>=5). De gemeenten in deze categorie liggen verspreid over Vlaanderen, maar we zien wel een aantal concentraties. Dit is het geval rond Brussel, waar de gemeenten wel goed uitgerust zijn, maar zich door de aanwezigheid van Brussel niet hebben ontwikkeld tot echte centra. Op dezelfde manier vinden we ook rond Antwerpen en Gent heel wat gemeenten in die categorie. Verder zijn er heel wat zeer goed uitgeruste gemeenten in de vroegere mijnstreek in Limburg en aan de kust. Ook de meeste nieuwe fusiegemeenten vallen in deze categorie.

De **goed uitgeruste andere** steden en gemeenten (**C2**) hebben een uitrusting tussen 1,6 en 2,6 maar een beperktere uitrusting per inwoner (<1,2) en/of variëteit (<5) of een uitrusting tussen 1 en 1,6, met een redelijke variëteit (>=3).

De **matig uitgeruste andere** steden en gemeenten (**C3**) hebben een uitrusting tussen 1 en 1,6 en een beperkte variëteit (<3) of een uitrusting tussen 0,5 en 1 en een redelijke variëteit (>=3).

De **zwak uitgeruste andere** steden en gemeenten (**C4**) tenslotte hebben een uitrusting van 0,5 tot 1 en een zwakke variëteit (<3) of een uitrusting kleiner dan 0,5. De grootste concentraties van zwak uitgeruste gemeenten vinden we in het Pajottenland en het Hageland in Vlaams-Brabant, in de Vlaamse Ardennen en in de Westhoek. Het gaat hier dus om uitgesproken plattelandsregio's, maar ook in residentiële gemeenten rond de steden treffen we deze categorie aan.

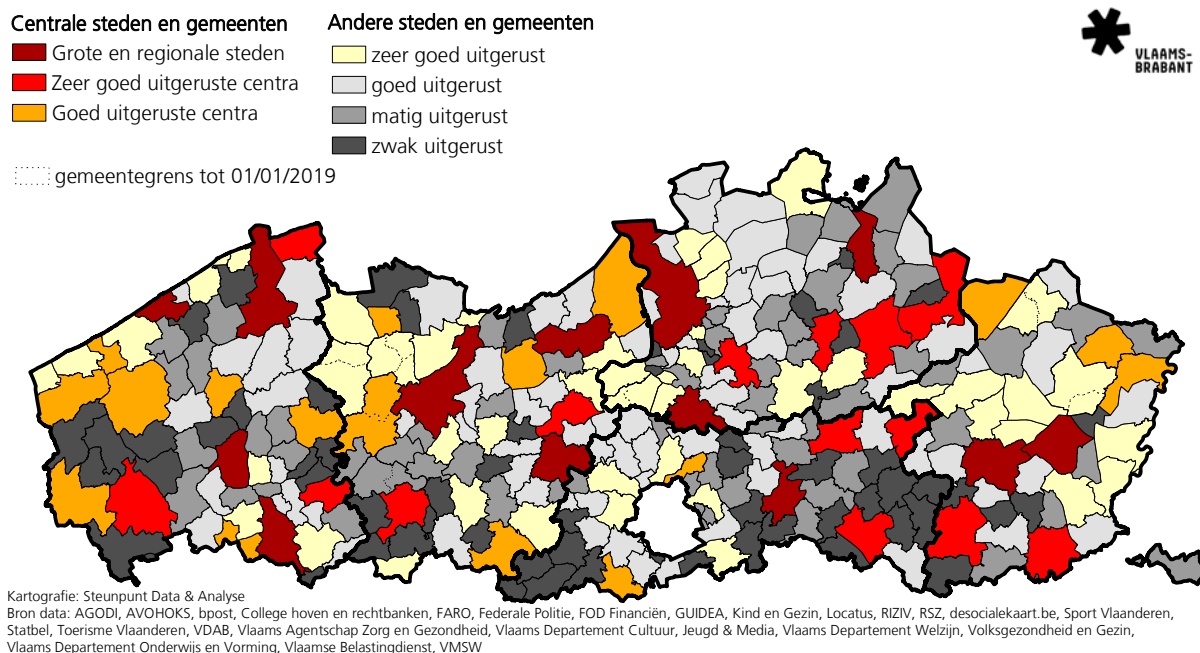
---

¹⁶ De zeven nieuwe fusiegemeenten zijn: Puurs-Sint-Amunds (Puurs en Sint-Amunds), Oudsbergen (Opglabbeek en Meeuwen-Gruitrode), Pelt (Neerpelt en Overpelt), Kruisem (Kruishoutem en Zingem), Aalter (Aalter en Knesselare), Deinze (Deinze en Nevele) en Lievegem (Waarschoot, Lovendegem en Zomergem).

Tabel 10: Typologie van gemeenten op basis van de uitrusting

Totale uitrusting (tu)	Uitrusting per inwoner (upi) en aantal functies bovengemiddeld (afb)	Categorie	Naam Categorie		Aantal
> 11,0 tu		A	Centrale steden en gemeenten	Grote en regionale steden	13
5,4 - 11,0 tu	> 1,2 upi en/of $\geq$ 5 afb	B1		Zeer goed uitgeruste centra	14
	< 1,2 upi en < 5 afb	B2		Goed uitgeruste centra	17
2,6 - 5,4 tu	> 1,2 upi en $\geq$ 5 afb	B2	Andere steden en gemeenten	Zeer goed uitgerust	47
	< 1,2 upi en/of < 5 afb	C1			
1,6 - 2,6 tu	> 1,2 upi en $\geq$ 5 afb	C1		Goed uitgerust	81
	< 1,2 upi en/of < 5 afb	C2			
1,0 - 1,6 tu	$\geq$ 3 afb	C2		Matig uitgerust	64
	< 3 afb	C3			
0,5 - 1,0 tu	$\geq$ 3 afb	C3		Zwak uitgerust	64
	< 3 afb	C4			
< 0,5 tu		C4			

Kaart 13: Typologie van gemeenten op basis van de uitrusting

In bijlage 1 werd deze typologie in kaart gebracht per provincie, en werden de gemeentenamen op de kaart geplaatst. Bij elke kaart staat een lijst met welke gemeenten in welke categorie vallen. In Bijlage 2 staan alle gemeenten samen per categorie, samen met de totale uitrusting (zonder de maximale functie), de uitrusting per inwoner (zonder de maximale functie), en het aantal functies bovengemiddeld (respectievelijk tu, upi en afb in Tabel 10). In de volgende kolommen kan men aflezen welke functies bovengemiddeld zijn en wat de maximale functie is. In de drie laatste kolommen staan, zoals hoger aangegeven, de totale uitrusting, de bevolking

en de totale uitrusting per inwoner, telkens mét de maximale functie. In deze tabel staan ook de waarden van de fusionerende gemeenten onder die van de nieuwe fusiegemeenten.

Tenslotte kunnen we een globale vergelijking maken met de indeling uit 1998, ook al zijn de gebruikte dimensies en methodologie niet helemaal dezelfde. Ook in 1998 werden de steden en gemeenten in 7 categorieën ingedeeld, als we de grote en regionale steden samen nemen. Daaruit blijkt dat er maar enkele gemeenten zijn die meer dan één categorie opschuiven: Nieuwpoort en Drogenbos (nu 2 categorieën hoger en dus beter uitgerust) en Ronse (nu twee categorieën lager en dus minder goed uitgerust). De studie maakte toen een indeling in 'steden' enerzijds en 'niet-stedelijke gemeenten' anderzijds. De term 'steden' werd toen gebruikt in de geografische betekenis, als centrale plaats. Het aantal 'steden' was toen groter dan de optelling van de centrale steden en gemeenten nu. Heel wat 'kleine steden' (vooral de zwak uitgeruste) komen nu bij de zeer goed uitgeruste andere steden en gemeenten terecht. Vaak gaat het om gemeenten die een relatief grote invloedssfeer hadden (en die werd in de huidige studie niet rechtstreeks gemeten), maar met een matige uitrusting. Algemeen is de uitrusting dus wel geëvolueerd over de laatste twintig jaar, wat zich onder meer vertaalde in de keuze voor een aantal andere functies, maar het ruimtelijk beeld blijft erg herkenbaar. Het is de vraag of dat in de toekomst ook het geval zal zijn.

Enkele slotbeschouwingen

Deze studie duidt op grote verschillen in aanbod tussen de verschillende gemeenten, zowel wat betreft de totale uitrusting, als de uitrusting per inwoner. Een lage uitrustingsgraad hoeft echter niet steeds als negatief opgevat te worden. Sommige voorzieningen kunnen alleen al omwille van de kostprijs of de rendabiliteit niet in elke gemeente worden aangeboden, zowel publieke (bijvoorbeeld een secundaire school) als private (bijvoorbeeld een bioscoop). Deze studie heeft dus niet als doel een evaluatie te maken, noch geeft ze aan in welke richting gemeenten zouden moeten evolueren, maar ze geeft wel een precieze beschrijving van de bestaande toestand. Ze laat een gemeente toe in te schatten waar ze staat op het vlak van de totale uitrusting, maar ook op het vlak van de acht verschillende functies, ter ondersteuning van de lokale beleidsvoering. Finaal is het een instrument dat de vergelijking tussen gemeenten met een gelijkaardig uitrustingsniveau mogelijk maakt.

Wanneer (een deel van) het aanbod toch als ondermaats wordt beschouwd, lijkt een oplossing op het eerste zicht te liggen in het fusioneren van gemeenten. In een gefusioneerde gemeente is het uitrustingsniveau wel hoger dan in de fusionerende gemeenten apart, maar het gaat natuurlijk louter om een optelling van de bestaande uitrusting in die oude gemeenten, en in de praktijk verandert er dus voor de inwoners niets. Zo is het mogelijk dat er nu binnen de nieuwe gemeentegrenzen wel een secundaire school of bioscoop ligt, wat voorheen niet het geval was, maar die liggen nog altijd even ver als voorheen.

Dit brengt ons bij de vraag welke basisuitrusting er zou moeten zijn op een redelijke afstand van de inwoners van een gemeente, bijvoorbeeld op het niveau van de deelgemeenten. Concreet kan worden nagegaan welk van de in deze studie onderzochte voorzieningen als basisvoorziening kunnen worden beschouwd, en wat de beschikbaarheid is van deze basisvoorzieningen op een lager niveau dan de gemeente, bijvoorbeeld per deelgemeente. Daarmee verwant is de vraag naar de verdere evolutie van het uitrustingsniveau over de tijd. Deze studie biedt dus niet alleen concrete instrumenten aan, maar werpt meteen een aantal vragen op. Deze kunnen leiden tot vervolgstudies die lokale besturen verder kunnen helpen om een onderbouwd beleid te voeren.

Bijlage 1: Typologie per provincie

Provincie Antwerpen

Grote en regionale steden

Antwerpen
Mechelen
Turnhout

Zeer goed uitgeruste centra

Geel
Herentals
Lier
Mol

Goed uitgeruste centra

-

Zeer goed uitgeruste andere steden en gemeenten

Boom
Bornem
Brasschaat
Heist-op-den-Berg
Hoogstraten
Kapellen
Kontich
Mortsel
Puurs-Sint-Amands
Schoten
Westerlo
Willebroek

Goed uitgeruste andere steden en gemeenten

Aartselaar
Arendonk
Balen
Beerse
Bonheiden
Brecht
Duffel
Edegem
Essen
Kalmthout
Kasterlee
Laakdal
Malle
Nijlen
Ranst
Schilde
Sint-Katelijne-Waver
Stabroek
Wijnegem
Wuustwezel
Zoersel
Zwijndrecht

Matig uitgeruste andere steden en gemeenten

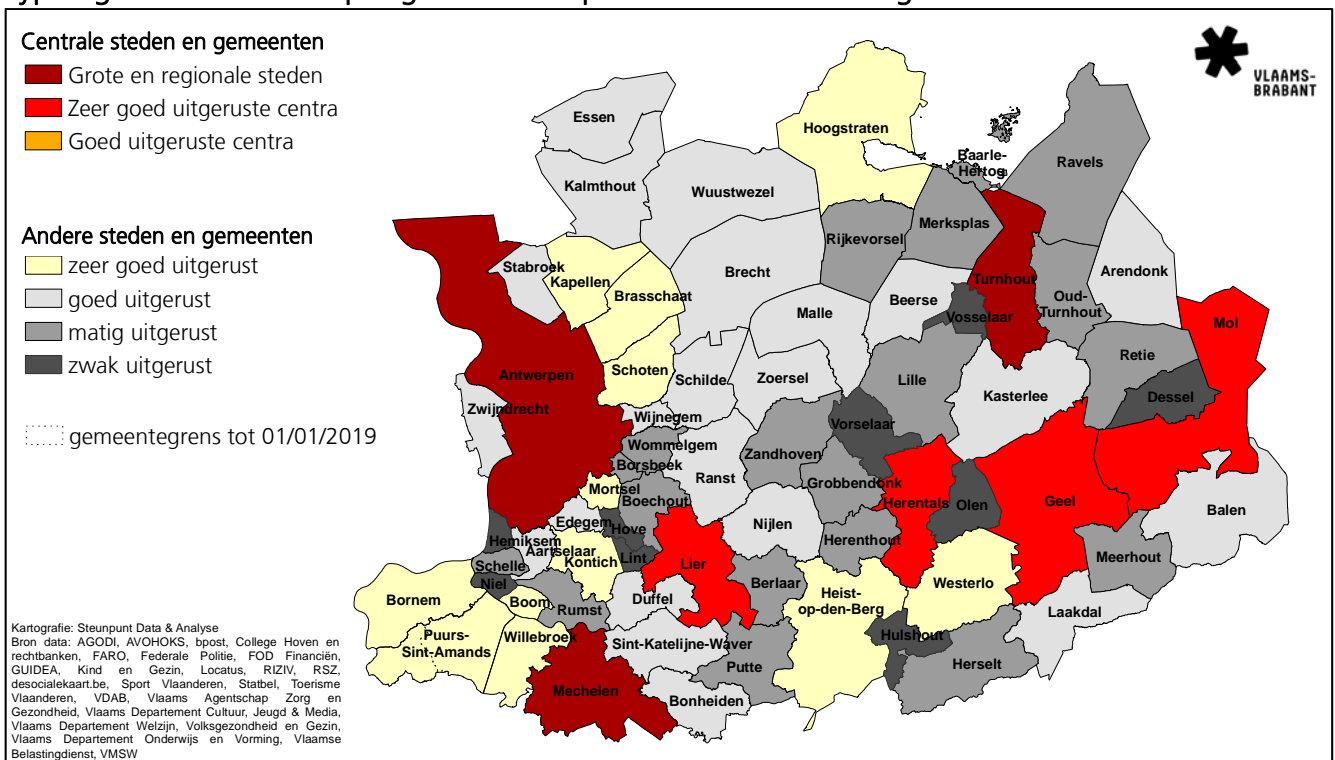
Baarle-Hertog
Berlaar

Boechout
Borsbeek
Grobbendonk
Herenthout
Herselt
Lille
Meerhout
Merksplas
Oud-Turnhout
Putte
Ravels
Retie
Rijkevorsel
Rumst
Schelle
Wommelgem
Zandhoven

Zwak uitgeruste andere steden en gemeenten

Dessel
Hemiksem
Hove
Hulshout
Lint
Niel
Olen
Vorselaar
Vosselaar

Typologie van de Antwerpse gemeenten op basis van de uitrusting

Provincie Vlaams-Brabant

Grote en regionale steden

Leuven

Zeer goed uitgeruste centra

Aarschot

Diest

Tienen

Goed uitgeruste centra

Halle

Vilvoorde

Zeer goed uitgeruste andere steden en gemeenten

Asse

Dilbeek

Grimbergen

Overijse

Zaventem

Goed uitgeruste andere steden en gemeenten

Beersel

Drogenbos

Haacht

Herent

Landen

Lennik

Liedekerke

Londerzeel

Meise

Merchtem

Opwijk

Scherpenheuvel-Zichem

Sint-Genesius-Rode

Sint-Pieters-Leeuw

Ternat

Tervuren

Tremelo

Wemmel

Zemst

Matig uitgeruste andere steden en gemeenten

Affligem

Begijnendijk

Bierbeek

Kapelle-op-den-Bos

Keerbergen

Kortenberg

Kraainem

Lubbeek

Machelen

Rotselaar

Steenokkerzeel

Tielt-Winge

Wezembeek-Oppem

Zwak uitgeruste andere steden en gemeenten

Bekkevoort

Bertem

Bever

Boortmeerbeek

Boutersem

Galmaarden

Geetbets

Glabbeek

Gooik

Herne

Hoegaarden

Hoeilaart

Holsbeek

Huldenberg

Kampenhout

Kortenaken

Linkebeek

Linter

Oud-Heverlee

Pepingen

Roosdaal

Zoutleeuw

Typologie van de Vlaams-Brabantse gemeenten op basis van de uitrusting

Centrale steden en gemeenten

■ Grote en regionale steden

■ Zeer goed uitgeruste centra

■ Goed uitgeruste centra

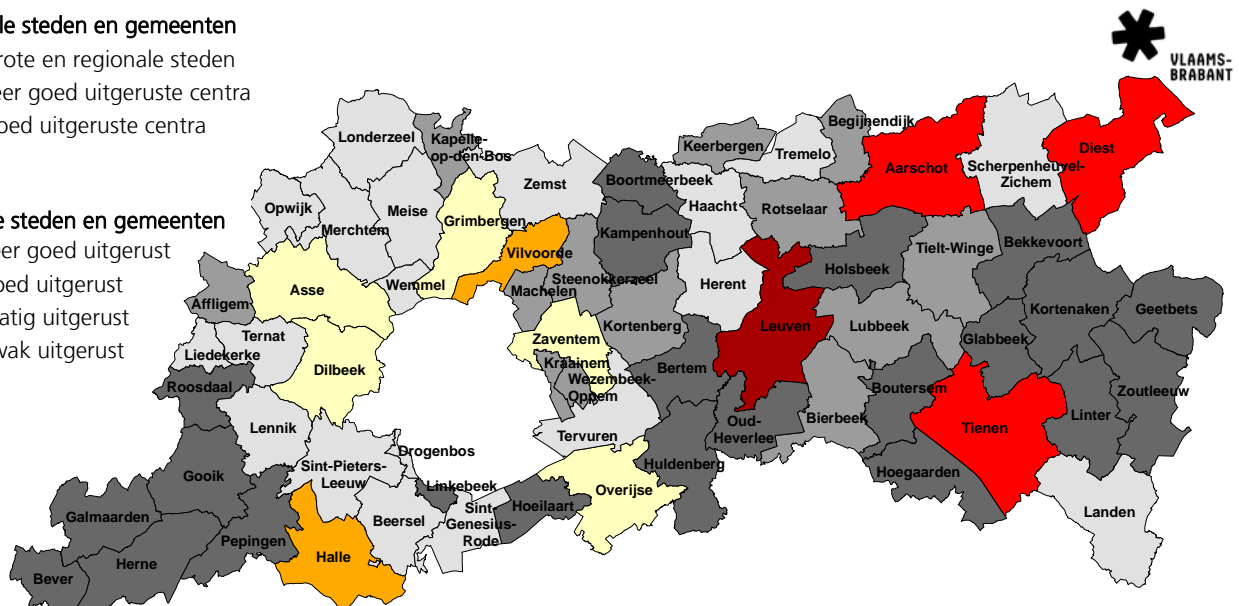
Andere steden en gemeenten

■ zeer goed uitgerust

■ goed uitgerust

■ matig uitgerust

■ zwak uitgerust

Kartografie: Steunpunt Data & Analyse
Bron data: AGODI, AVOHOKS, bpost, College hoven en rechtbanken, FARO, Federale Politie, FOD Financiën, GUIDEA, Kind en Gezin, Locatus, RIZIV, RSZ, desocialekaart.be, Sport Vlaanderen, Statbel, Toerisme Vlaanderen, VDAB, Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, Vlaams Departement Cultuur, Jeugd & Media, Vlaams Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Vlaams Departement Onderwijs en Vorming, Vlaamse Belastingdienst, VMSW

Provincie West-Vlaanderen

Grote en regionale steden

Brugge
Kortrijk
Oostende
Roeselare

Zeer goed uitgeruste centra

Ieper
Knokke-Heist
Waregem

Goed uitgeruste centra

Diksmuide
Menen
Nieuwpoort
Poperinge
Tielt
Torhout
Veurne

Zeer goed uitgeruste andere steden en gemeenten

Blankenberge
De Haan
De Panne
Izegem
Koksijde

Middelkerke
Wevelgem
Zwevegem

Goed uitgeruste andere steden en gemeenten

Avelgem
Beernem
Bredene
Damme
Deerlijk
Harelbeke
Ingelmunster
Kortemark
Kuurne
Moorslede
Oostkamp
Wervik
Wingene
Zedelgem

Matig uitgeruste andere steden en gemeenten

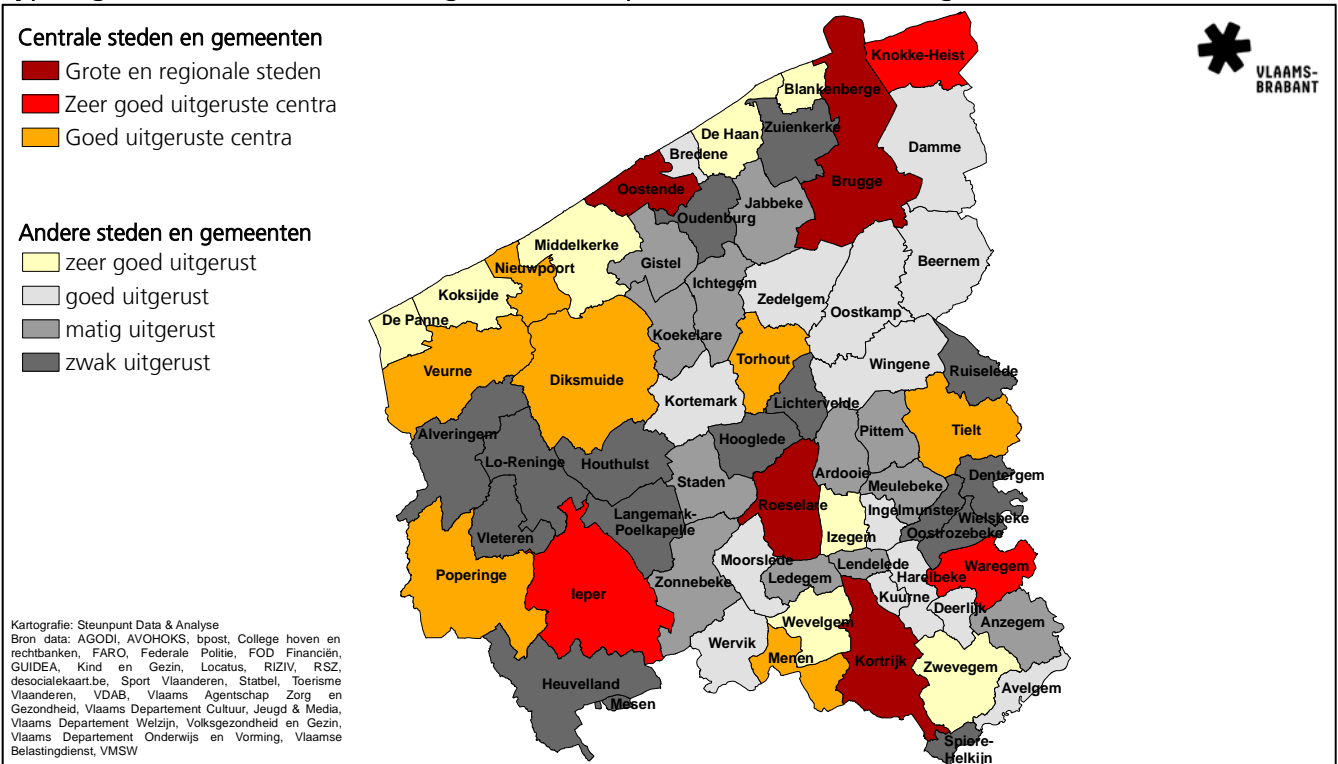
Anzegem
Ardoole
Gistel
Ichtegem
Jabbeke

Koekelare
Ledegem
Lendelede
Meulebeke
Pittem
Staden
Zonnebeke

Zwak uitgeruste andere steden en gemeenten

Alveringem
Dentergem
Heuvelland
Hooglede
Houthulst
Langemark-Poelkapelle
Lichtervelde
Lo-Reninge
Mesen
Oostrozebeke
Oudenburg
Ruiselde
Spiere-Helkijn
Vleteren
Wielsbeke
Zuienkerke

Typologie van de West-Vlaamse gemeenten op basis van de uitrusting

Provincie Oost-Vlaanderen

Grote en regionale steden

Aalst
Gent
Sint-Niklaas

Temse
Wetteren
Zelzate
Zottegem

Denderleeuw
Gavere
Herzele
Kruisem
Laarne
Nazareth
Oosterzele
Waasmunster
Wachtebeke
Zulte

Zeer goed uitgeruste centra

Dendermonde
Oudenaarde

Goed uitgeruste andere steden en gemeenten

Assenede
Berlare
Brakel
Buggenhout
Destelbergen
Erpe-Mere
Haaltert
Kruibeke
Lebbeke
Lede
Lochristi
Melle
Sint-Gillis-Waas
Sint-Martens-Latem
Stekene
Ze

Zwak uitgeruste andere steden en gemeenten

Horebeke
Kaprijke
Kluisbergen
Lierde
Maarkedal
Moerbeke
Sint-Laureins
Sint-Lievens-Houtem
Wichelen
Wortegem-Petegem
Zwalm

Goed uitgeruste centra

Beveren
Deinze
Eeklo
Geraardsbergen
Lokeren

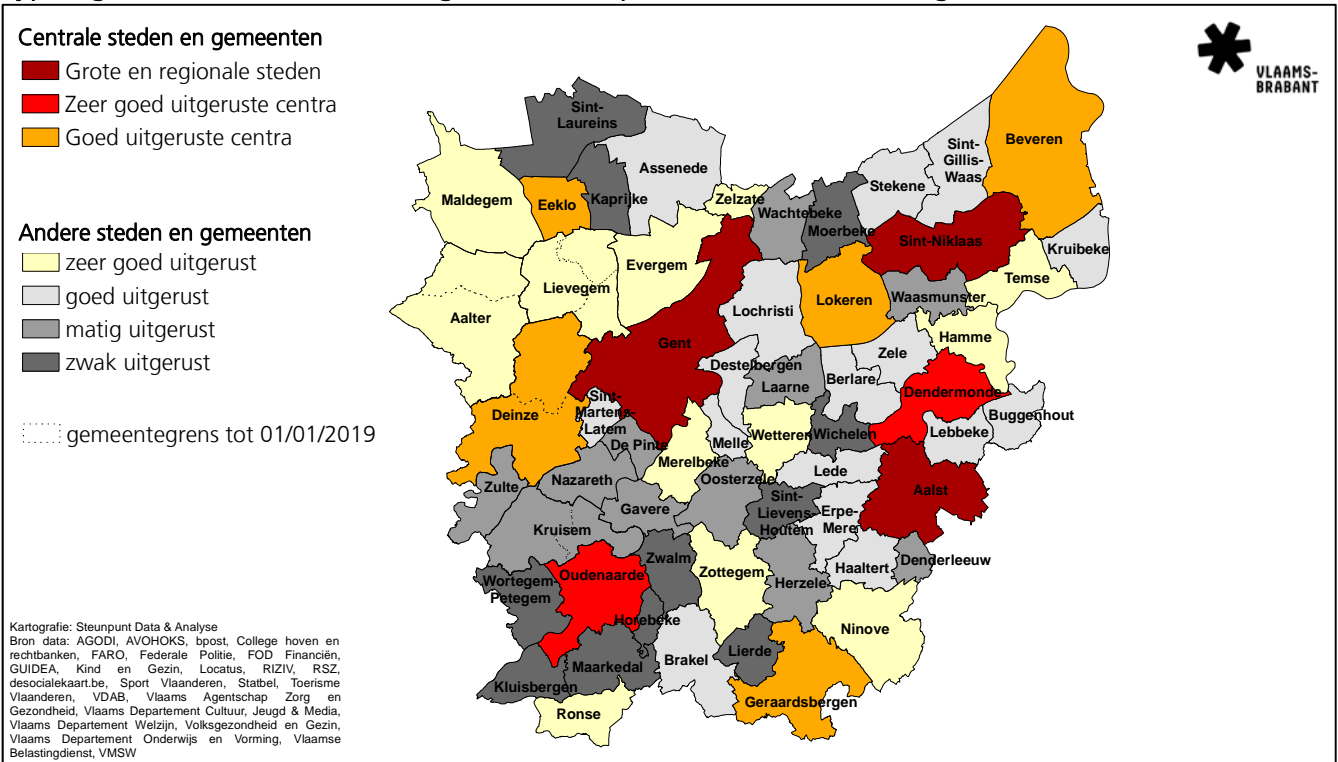
Zeer goed uitgeruste Andere steden en gemeenten

Aalter
Evergem
Hamme
Lievegem
Maldegem
Merelbeke
Ninove
Ronse

Matig uitgeruste Andere steden en gemeenten

De Pinte

Typologie van de Oost-Vlaamse gemeenten op basis van de uitrusting

Provincie Limburg

Grote en regionale steden

Genk
Hasselt

Zeer goed uitgeruste centra

Sint-Truiden
Tongeren

Goed uitgeruste centra

Bree
Lommel
Maaseik

Zeer goed uitgeruste andere steden en gemeenten

Beringen
Bilzen
Heusden-Zolder
Houthalen-Helchteren
Lanaken
Maasmechelen

Oudsbergen
Pelt
Tessenderlo
Zonhoven

Goed uitgeruste andere steden en gemeenten

Alken
Borgloon
Diepenbeek
Dilsen-Stokkem
Halen
Hamont-Achel
Herk-de-Stad
Leopoldsburg
Peer
Riemst

Matig uitgeruste andere steden en gemeenten

Bocholt
Ham
Hechtel-Eksel
Heers
Hoeselt
Kinrooi
Lummen
Voeren
Zutendaal

Zwak uitgeruste andere steden en gemeenten

As
Gingelom
Herstappe
Kortesseem
Nieuwerkerken
Wellen

Typologie van de Limburgse gemeenten op basis van de uitrusting

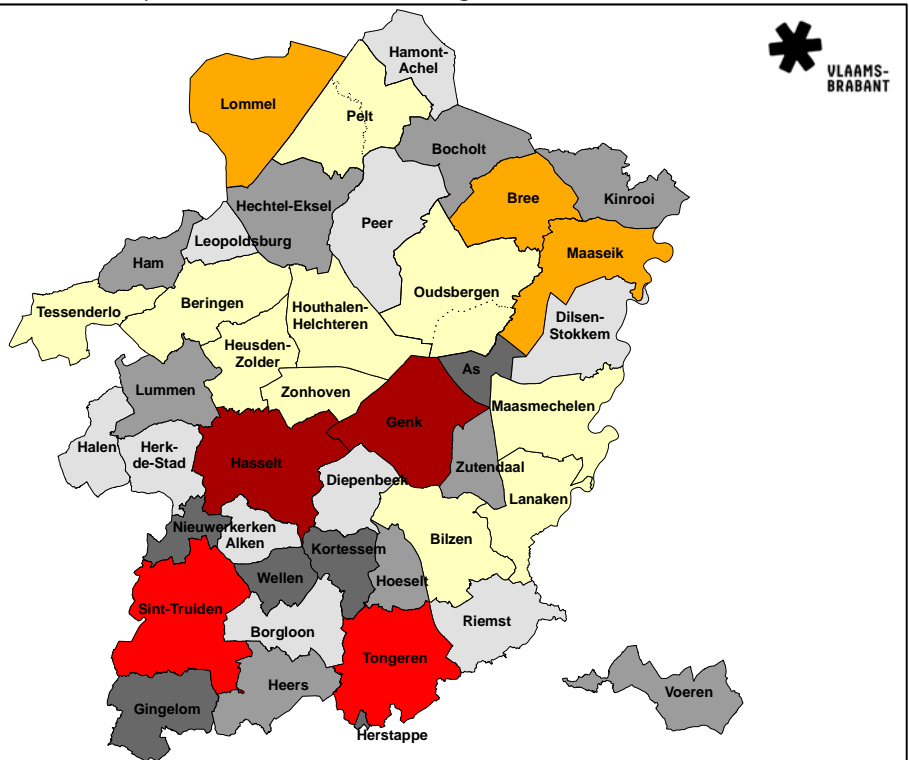
Centrale steden en gemeenten

- Grote en regionale steden
- Zeer goed uitgeruste centra
- Goed uitgeruste centra

Andere steden en gemeenten

- zeer goed uitgerust
- goed uitgerust
- matig uitgerust
- zwak uitgerust

gemeentegrens tot 01/01/2019

Kartografie: Steunpunt Data & Analyse
Bron data: AGODI, AVOHOKS, Ipost, College hoven en rechtbanken, FARO, Federale Politie, FOD Financiën, GUIDEA, Kind en Gezin, Locatus, RIZIV, RSZ, desocialekaart.be, Sport Vlaanderen, Statbel, Toerisme Vlaanderen, VDAB, Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, Vlaams Departement Cultuur, Jeugd & Media, Vlaams Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Vlaams Departement Onderwijs en Vorming, Vlaamse Belastingdienst, VMSW

Bijlage 2: Gemeentelijke kernindicatoren

De volgende kernindicatoren werden opgenomen in onderstaande tabel:

De *eerste drie kolommen* tonen de variabelen die werden gebruikt om de typologie op te stellen:

- **tu.** de **t**otale **u**itrusting van de gemeente, zonder de maximale functie. Het totaal voor het Vlaams Gewest is 1.000.
- **upi.** de **u**itrusting **p**er inwoner, zonder de maximale functie. De waarde voor het Vlaams Gewest is 1,00.
- **afb.** het **a**antal **f**uncties **b**ovengemiddeld, dat wil zeggen hoger dan het Vlaams gemiddelde van 1,00

De *volgende acht kolommen* (in het grijs) geven aan welke functies bovengemiddeld zijn (aangeduid met een X). Het aantal X'en is gelijk aan het AFB (het aantal functies bovengemiddeld):

- **onderwijs**
- **zorg**
- **publ. dienst.** (publieke en zakelijke dienstverlening)
- **pers. dienst.** (persoonlijke dienstverlening)
- **horeca**
- **detailhandel**
- **cult. & recr.** (cultuur en recreatie)
- **sport**

In de *volgende kolom* is de maximale functie aangegeven (de functie met de hoogste waarde in de gemeente):

- **max. functie**

De *laatste drie kolommen* geven de uitrusting met de maximale functie:

- **uitrusting.** de totale uitrusting van de gemeente, met de maximale functie. Het totaal voor het Vlaams Gewest is 1.000.
- **bevolking.** de totale bevolking in de gemeente
- **uitrusting (‰).** de uitrusting per 10.000 inwoners, met de maximale functie. De waarde voor het Vlaams Gewest is 1,53.

	tu	upi	afb	onderwijs	zorg	publ. dienst.	pers. dienst.	horeca	detailhandel	cult. & recr.	sport	max. functie	uitrusting	bevolking	uitrusting (% ^{oo})	
Grote en regionale steden																
Antwerpen	92,41	1,16	7	x	x	x	x	x	x	x		onderwijs	92,51	520.504	1,78	
Gent	56,12	1,41	7	x	x	x	x	x	x	x		onderwijs	63,01	259.083	2,43	
Brugge	32,58	1,80	7	x	x	x	x	x	x	x		horeca	29,82	118.187	2,52	
Leuven	25,65	1,67	8	x	x	x	x	x	x	x	x	onderwijs	31,54	100.291	3,15	
Hasselt	22,75	1,92	7	x	x	x	x	x	x	x		publieke en zakelijke dienstverlening	21,29	77.124	2,76	
Kortrijk	20,54	1,77	8	x	x	x	x	x	x	x	x	onderwijs	20,66	75.736	2,73	
Oostende	18,03	1,65	7		x	x	x	x	x	x	x	horeca	16,82	70.994	2,37	
Mechelen	17,68	1,35	7	x	x	x	x		x	x	x	cultuur en recreatie	16,29	85.665	1,90	
Aalst	15,57	1,20	6	x	x	x	x		x	x		zorg	16,19	84.859	1,91	
Sint-Niklaas	15,17	1,30	7	x	x	x	x		x	x	x	zorg	15,28	76.028	2,01	
Roeselare	14,19	1,50	6	x	x	x	x		x	x		zorg	14,52	61.657	2,36	
Genk	13,57	1,34	7	x	x		x	x	x	x	x	cultuur en recreatie	12,70	65.986	1,93	
Turnhout	11,90	1,78	6	x	x	x	x		x	x		cultuur en recreatie	11,02	43.467	2,54	
Zeer goed uitgeruste centra																
Knokke-Heist	11,03	2,17	7		x	x	x	x	x	x	x	horeca	10,37	33.197	3,12	
Sint-Truiden	8,37	1,36	8	x	x	x	x	x	x	x	x	zorg	8,48	40.169	2,11	
Waregem	8,27	1,42	7	x	x	x	x		x	x	x	cultuur en recreatie	7,80	37.871	2,06	
Ieper	8,25	1,54	7	x	x	x	x	x	x	x		zorg	8,51	35.014	2,43	
Lier	8,10	1,50	8	x	x	x	x	x	x	x	x	cultuur en recreatie	7,44	35.244	2,11	
Geel	7,88	1,30	6	x	x	x			x	x	x	onderwijs	8,37	39.560	2,12	
Dendermonde	7,85	1,12	5		x	x	x		x	x		zorg	8,02	45.583	1,76	
Tongeren	7,29	1,54	7	x	x	x	x	x	x	x		persoonlijke dienstverlening	6,36	30.865	2,06	
Mol	6,89	1,24	5	x	x			x	x		x	sport	6,36	36.151	1,76	
Oudenaarde	6,86	1,44	6	x	x	x	x	x	x			publieke en zakelijke dienstverlening	6,30	30.972	2,03	
Herentals	6,19	1,45	7	x	x	x	x		x	x	x	sport	5,78	27.800	2,08	
Tienen	5,88	1,12	5		x		x		x	x	x	zorg	6,14	34.365	1,79	
Aarschot	5,61	1,23	5	x			x	x	x	x		cultuur en recreatie	5,44	29.654	1,83	
Diest	5,41	1,49	8	x	x	x	x	x	x	x	x	zorg	5,45	23.612	2,31	

	tu	upi	afb	onderwijs	zorg	publ. dienst.	pers. dienst.	horeca	detailhandel	cult. & recr.	sport	max. functie	uitrusting	bevolking	uitrusting (%oo)	
Goed uitgeruste centra																
Deinze	7,20	1,09	4		x	x			x		x	sport	6,30	43.016	1,46	
<i>Deinze</i>	<i>5,90</i>	<i>1,24</i>	<i>5</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>			<i>x</i>		<i>x</i>	<i>sport</i>	<i>5,18</i>	<i>30.906</i>	<i>1,67</i>	
<i>Nevele</i>	<i>1,19</i>	<i>0,64</i>	<i>0</i>									<i>cultuur en recreatie</i>	<i>1,12</i>	<i>12.110</i>	<i>0,93</i>	
Beveren	7,19	0,98	3			x				x	x	sport	6,58	47.946	1,37	
Lokeren	6,63	1,05	3	x						x	x	cultuur en recreatie	6,11	41.057	1,49	
Lommel	5,89	1,13	4					x	x	x	x	sport	5,33	33.996	1,57	
Halle	5,79	0,98	4	x	x	x	x					zorg	5,98	38.680	1,54	
Vilvoorde	5,52	0,82	2		x	x						zorg	5,78	43.653	1,32	
Menen	5,47	1,08	4		x	x			x	x		zorg	5,63	33.112	1,70	
Geraardsbergen	5,42	1,06	3		x				x	x		cultuur en recreatie	5,10	33.204	1,54	
Maaseik	5,33	1,38	8	x	x	x	x	x	x	x	x	sport	4,77	25.233	1,89	
Eeklo	4,85	1,53	7	x	x	x	x		x	x	x	zorg	5,25	20.708	2,53	
Tielt	4,39	1,41	7	x	x	x	x		x	x	x	zorg	4,55	20.301	2,24	
Torhout	4,04	1,28	6	x	x	x			x	x	x	zorg	4,16	20.503	2,03	
Poperinge	3,73	1,23	6	x			x	x	x	x	x	horeca	3,36	19.735	1,70	
Nieuwpoort	3,37	1,93	5			x	x	x	x		x	horeca	3,54	11.351	3,12	
Bree	3,30	1,35	6			x	x	x	x	x	x	cultuur en recreatie	3,25	15.911	2,04	
Diksmuide	3,15	1,23	7	x		x	x	x	x	x	x	cultuur en recreatie	2,88	16.719	1,72	
Veurne	3,11	1,73	8	x	x	x	x	x	x	x	x	zorg	3,43	11.727	2,93	
Zeer goed uitgeruste andere steden en gemeenten																
Maasmechelen	6,81	1,17	6	x			x	x	x	x	x	cultuur en recreatie	6,60	37.813	1,75	
Heist-op-den-Berg	5,84	0,90	2						x		x	sport	5,20	42.416	1,23	
Beringen	5,76	0,82	1							x		cultuur en recreatie	5,36	45.704	1,17	
Heusden-Zolder	5,54	1,09	3		x		x				x	persoonlijke dienstverlening	4,93	33.156	1,49	
Koksijde	5,52	1,63	6			x	x	x	x	x	x	horeca	5,50	22.094	2,49	
Brasschaat	5,39	0,93	3	x	x						x	zorg	6,08	37.792	1,61	
Blankenberge	5,14	1,65	6		x		x	x	x	x	x	horeca	5,57	20.265	2,75	
Pelt	5,10	1,03	5	x	x	x	x				x	zorg	5,43	32.378	1,68	
<i>Neerpelt</i>	<i>2,38</i>	<i>0,91</i>	<i>3</i>	<i>x</i>		<i>x</i>	<i>x</i>					<i>publieke en zakelijke dienstverlening</i>	<i>2,24</i>	<i>17.128</i>	<i>1,31</i>	
<i>Overpelt</i>	<i>2,55</i>	<i>1,09</i>	<i>4</i>	<i>x</i>	<i>x</i>					<i>x</i>	<i>x</i>	<i>zorg</i>	<i>3,19</i>	<i>15.250</i>	<i>2,09</i>	
Bilzen	4,75	0,96	1				x					persoonlijke dienstverlening	4,24	32.151	1,32	
Izegem	4,56	1,08	4		x		x		x		x	zorg	4,75	27.590	1,72	

	tu	upi	afb	onderwijs	zorg	publ. dienst.	pers. dienst.	horeca	detailhandel	cult. & recr.	sport	max. functie	uitrusting	bevolking	uitrusting (% ^{oo})
Dilbeek	4,50	0,70	0									cultuur en recreatie	4,25	42.024	1,01
Zaventem	4,46	0,87	2			x		x				horeca	4,15	33.385	1,24
Zottegem	4,45	1,11	4	x	x				x		x	zorg	4,85	26.137	1,86
Ninove	4,43	0,75	3				x		x	x		handel	5,40	38.446	1,41
Wevelgem	4,24	0,88	1								x	sport	3,85	31.457	1,22
Lanaken	4,23	1,07	5		x		x	x		x	x	cultuur en recreatie	4,26	25.800	1,65
Houthalen-Helchteren	4,14	0,88	3				x	x			x	sport	3,76	30.601	1,23
Grimbergen	4,09	0,72	2							x	x	cultuur en recreatie	4,08	37.030	1,10
Ronse	3,91	0,98	2		x				x			zorg	4,30	26.092	1,65
Evergem	3,90	0,73	1								x	sport	3,51	34.999	1,00
Aalter	3,89	0,89	2				x				x	persoonlijke dienstverlening	3,48	28.563	1,22
<i>Aalter</i>	<i>2,85</i>	<i>0,91</i>	<i>2</i>				x				x	<i>persoonlijke dienstverlening</i>	<i>2,56</i>	<i>20.296</i>	<i>1,26</i>
<i>Knesselare</i>	<i>1,02</i>	<i>0,80</i>	<i>2</i>				x				x	<i>sport</i>	<i>0,92</i>	<i>8.267</i>	<i>1,11</i>
Middelkerke	3,80	1,29	5			x	x	x	x		x	horeca	4,29	19.186	2,23
Asse	3,72	0,74	2		x	x						zorg	4,03	32.706	1,23
Wetteren	3,69	0,96	4	x	x		x		x			handel	4,28	25.078	1,71
Westerlo	3,51	0,93	3	x				x			x	sport	3,24	24.688	1,31
Kapellen	3,50	0,85	2				x				x	sport	3,13	26.750	1,17
Mortsel	3,49	0,89	2		x		x					zorg	3,70	25.588	1,45
Bornem	3,45	1,06	4		x		x			x	x	cultuur en recreatie	3,35	21.129	1,59
Maldegem	3,38	0,93	3				x		x		x	sport	3,08	23.550	1,31
Willebroek	3,35	0,84	1								x	sport	2,97	26.088	1,14
Temse	3,22	0,71	0									cultuur en recreatie	2,96	29.515	1,00
Hamme	3,13	0,82	1								x	sport	2,78	24.767	1,12
Schoten	3,10	0,59	0									handel	3,74	34.273	1,09
Puurs-Sint-Amands	3,09	0,79	1								x	sport	2,78	25.602	1,09
<i>Puurs</i>	<i>2,27</i>	<i>0,86</i>	<i>1</i>								x	<i>sport</i>	<i>2,01</i>	<i>17.184</i>	<i>1,17</i>
<i>Sint-Amands</i>	<i>0,83</i>	<i>0,64</i>	<i>1</i>								x	<i>sport</i>	<i>0,77</i>	<i>8.418</i>	<i>0,91</i>
Lievegem	3,09	0,78	1								x	sport	2,91	25.812	1,13
<i>Waarschoot</i>	<i>0,96</i>	<i>0,79</i>	<i>2</i>						x		x	<i>sport</i>	<i>0,91</i>	<i>7.896</i>	<i>1,15</i>
<i>Lovendegem</i>	<i>0,94</i>	<i>0,64</i>	<i>0</i>									<i>persoonlijke dienstverlening</i>	<i>0,84</i>	<i>9.490</i>	<i>0,89</i>
<i>Zomergem</i>	<i>1,16</i>	<i>0,89</i>	<i>2</i>			x					x	<i>sport</i>	<i>1,16</i>	<i>8.426</i>	<i>1,37</i>
Overijse	3,06	0,80	3				x			x	x	cultuur en recreatie	2,97	25.024	1,19
Merelbeke	3,03	0,80	1				x					persoonlijke dienstverlening	2,70	24.543	1,10

	tu	upi	afb	onderwijs	zorg	publ. dienst.	pers. dienst.	horeca	detailhandel	cult. & recr.	sport	max. functie	uitrusting	bevolking	uitrusting (%oo)
Tessenderlo	2,97	1,04	3				x			x	x	persoonlijke dienstverlening	2,63	18.517	1,42
Oudsbergen	2,91	0,81	3				x			x	x	sport	2,66	23.375	1,14
<i>Opglabbeek</i>	<i>1,28</i>	<i>0,81</i>	<i>2</i>				x				x	<i>sport</i>	<i>1,17</i>	<i>10.318</i>	<i>1,13</i>
<i>Meeuwen-Gruitrode</i>	<i>1,63</i>	<i>0,81</i>	<i>3</i>				x			x	x	<i>persoonlijke dienstverlening</i>	<i>1,50</i>	<i>13.057</i>	<i>1,15</i>
Zwevegem	2,87	0,76	1								x	sport	2,63	24.530	1,07
Boom	2,74	1,00	3	x		x				x		publieke en zakelijke dienstverlening	2,64	17.788	1,48
Kontich	2,70	0,84	2				x				x	sport	2,50	20.952	1,19
Zonhoven	2,69	0,82	2				x				x	persoonlijke dienstverlening	2,54	21.269	1,20
Hoogstraten	2,62	0,80	2	x			x					onderwijs	2,84	21.300	1,33
De Panne	2,46	1,47	5			x	x	x	x		x	horeca	2,71	10.915	2,48
De Haan	2,44	1,26	6			x	x	x	x	x	x	horeca	2,91	12.656	2,30
Zelzate	2,36	1,21	6	x	x	x	x	x	x			persoonlijke dienstverlening	2,10	12.703	1,65
Goed uitgeruste andere steden en gemeenten															
Schildre	2,61	0,87	2				x		x			persoonlijke dienstverlening	2,39	19.516	1,20
Zelee	2,60	0,81	0									persoonlijke dienstverlening	2,29	20.916	1,09
Londerzeel	2,56	0,91	3			x	x				x	sport	2,41	18.385	1,31
Sint-Pieters-Leeuw	2,47	0,48	0									handel	3,03	33.758	0,90
Harelbeke	2,47	0,58	0									handel	2,90	27.683	1,05
Sint-Katelijne-Waver	2,46	0,77	2	x							x	sport	2,23	20.681	1,08
Scherpenheuvel-Zichem	2,44	0,69	0									horeca	2,22	22.924	0,97
Zedelgem	2,42	0,70	1								x	sport	2,21	22.554	0,98
Malle	2,40	1,02	4	x	x		x				x	zorg	2,84	15.257	1,86
Edegem	2,39	0,71	3		x		x				x	zorg	3,86	21.835	1,77
Peer	2,34	0,93	3					x	x		x	sport	2,25	16.427	1,37
Brecht	2,31	0,52	0									cultuur en recreatie	2,13	28.786	0,74
Beersel	2,29	0,60	0									cultuur en recreatie	2,17	24.992	0,87
Dilsen-Stokkem	2,28	0,73	1				x					persoonlijke dienstverlening	2,05	20.310	1,01
Balen	2,27	0,66	0									persoonlijke dienstverlening	2,01	22.356	0,90
Wervik	2,20	0,77	1								x	sport	2,04	18.689	1,09
Sint-Gillis-Waas	2,18	0,74	0									sport	1,94	19.252	1,01
Leopoldsburg	2,17	0,91	3				x		x	x		cultuur en recreatie	2,16	15.526	1,39
Kasterlee	2,16	0,76	2					x			x	sport	2,04	18.501	1,10
Zoersel	2,14	0,64	1		x							zorg	2,52	21.857	1,15
Wuustwezel	2,07	0,66	0									sport	1,86	20.459	0,91

	tu	upi	afb	onderwijs	zorg	publ. dienst.	pers. dienst.	horeca	detailhandel	cult. & recr.	sport	max. functie	uitrusting	bevolking	uitrusting (% ^{oo})
Wemmel	2,07	0,84	1				x					persoonlijke dienstverlening	1,86	16.130	1,15
Nijlen	2,07	0,59	1								x	sport	1,94	22.693	0,85
Erpe-Mere	2,06	0,68	0									persoonlijke dienstverlening	1,84	19.730	0,93
Lebbeke	2,05	0,70	1								x	sport	1,86	19.066	0,97
Kuurne	2,05	1,01	3				x		x		x	sport	1,87	13.219	1,41
Meise	2,05	0,71	1								x	sport	1,91	18.925	1,01
Essen	2,05	0,71	1							x		cultuur en recreatie	1,95	18.792	1,04
Stekene	2,04	0,74	0									sport	1,83	18.102	1,01
Oostkamp	2,03	0,57	0									handel	2,51	23.289	1,08
Kalmthout	2,03	0,72	2						x		x	handel	2,38	18.490	1,29
Lede	2,02	0,71	1								x	sport	1,85	18.449	1,01
Tervuren	2,02	0,60	0									sport	1,83	21.911	0,84
Aartselaar	2,01	0,92	3				x		x		x	sport	1,90	14.222	1,33
Herent	1,99	0,61	1				x					persoonlijke dienstverlening	1,85	21.372	0,87
Riemst	1,99	0,78	0									persoonlijke dienstverlening	1,77	16.592	1,06
Zemst	1,99	0,56	1								x	sport	2,09	23.240	0,90
Lochristi	1,97	0,58	1						x			handel	2,63	22.220	1,18
Zwijndrecht	1,97	0,67	2				x			x		cultuur en recreatie	2,13	18.985	1,12
Ternat	1,97	0,83	3			x				x	x	cultuur en recreatie	1,86	15.428	1,21
Merchtem	1,95	0,79	1				x					persoonlijke dienstverlening	1,77	16.100	1,10
Brakel	1,95	0,86	2					x			x	sport	1,74	14.797	1,18
Beernem	1,92	0,80	3		x		x				x	zorg	2,10	15.604	1,35
Destelbergen	1,91	0,69	0									persoonlijke dienstverlening	1,67	17.982	0,93
Duffel	1,88	0,71	2		x						x	zorg	2,69	17.302	1,55
Landen	1,85	0,76	1								x	sport	1,66	15.919	1,05
Diepenbeek	1,85	0,63	2	x			x					onderwijs	3,57	19.086	1,87
Haacht	1,81	0,81	2	x		x						publieke en zakelijke dienstverlening	1,76	14.442	1,22
Arendonk	1,78	0,88	2	x							x	sport	1,65	13.261	1,24
Sint-Genesius-Rode	1,77	0,63	0									publieke en zakelijke dienstverlening	1,67	18.231	0,92
Kortemark	1,74	0,91	2						x		x	sport	1,56	12.482	1,25
Bredene	1,72	0,64	1					x				horeca	1,79	17.585	1,02
Avelgem	1,71	1,11	4	x		x				x	x	cultuur en recreatie	1,59	10.045	1,59
Opwijk	1,71	0,78	1				x					persoonlijke dienstverlening	1,56	14.356	1,09
Deerlijk	1,69	0,94	3				x		x		x	sport	1,53	11.715	1,31

	tu	upi	afb	onderwijs	zorg	publ. dienst.	pers. dienst.	horeca	detailhandel	cult. & recr.	sport	max. functie	uitrusting	bevolking	uitrusting (%oo)
Kruibeke	1,69	0,66	0									cultuur en recreatie	1,60	16.589	0,97
Tremelo	1,67	0,74	0									sport	1,48	14.756	1,00
Berlare	1,66	0,73	1					x				horeca	1,58	14.785	1,07
Laakdal	1,66	0,68	0									sport	1,49	15.874	0,94
Beerse	1,65	0,60	1								x	sport	1,56	17.907	0,87
Herk-de-Stad	1,65	0,85	3	x			x			x		onderwijs	1,72	12.694	1,35
Buggenhout	1,63	0,73	0									sport	1,44	14.533	0,99
Liedekerke	1,62	0,81	1								x	sport	1,50	13.103	1,15
Assenede	1,61	0,74	1				x					persoonlijke dienstverlening	1,47	14.135	1,04
Haaltert	1,60	0,57	0									publieke en zakelijke dienstverlening	1,51	18.262	0,83
Ranst	1,60	0,55	0									persoonlijke dienstverlening	1,41	18.981	0,74
Alken	1,58	0,90	3				x			x	x	persoonlijke dienstverlening	1,50	11.495	1,30
Hamont-Achel	1,58	0,71	1					x				horeca	1,47	14.427	1,02
Stabroek	1,58	0,56	0									persoonlijke dienstverlening	1,42	18.498	0,77
Wingene	1,57	0,72	1								x	sport	1,50	14.158	1,06
Moorslede	1,57	0,93	3						x	x	x	sport	1,41	11.015	1,28
Damme	1,55	0,92	4		x	x		x			x	sport	1,40	10.945	1,28
Melle	1,53	0,88	4	x	x		x				x	zorg	1,61	11.321	1,42
Bonheiden	1,48	0,65	3		x					x	x	zorg	2,57	14.826	1,73
Sint-Martens-Latem	1,46	1,12	5			x		x	x	x	x	cultuur en recreatie	1,40	8.501	1,64
Borgloon	1,43	0,88	4			x	x	x		x		persoonlijke dienstverlening	1,31	10.668	1,23
Ingelmunster	1,42	0,86	3				x		x		x	persoonlijke dienstverlening	1,30	10.792	1,21
Lennik	1,34	0,97	4	x		x	x			x		cultuur en recreatie	1,26	9.033	1,40
Wijnegem	1,33	0,90	4				x	x	x		x	handel	2,42	9.659	2,50
Halen	1,16	0,79	3				x			x	x	sport	1,09	9.511	1,14
Drogenbos	1,04	1,24	4			x		x	x	x		cultuur en recreatie	1,01	5.457	1,85
Matig uitgeruste andere steden en gemeenten															
Lummen	1,56	0,69	1				x					persoonlijke dienstverlening	1,42	14.662	0,97
Bocholt	1,55	0,78	2					x			x	sport	1,49	12.949	1,15
Zulte	1,55	0,64	1				x					persoonlijke dienstverlening	1,43	15.708	0,91
Lille	1,54	0,61	1								x	sport	1,44	16.406	0,88
Boechout	1,53	0,77	2		x						x	sport	1,51	12.908	1,17
Anzegem	1,52	0,68	2						x		x	handel	1,83	14.545	1,26
Gistel	1,52	0,82	1								x	sport	1,37	12.021	1,14

	tu	upi	afb	onderwijs	zorg	publ. dienst.	pers. dienst.	horeca	detailhandel	cult. & recr.	sport	max. functie	uitrusting	bevolking	uitrusting (% ^{oo})
Nazareth	1,51	0,86	2				x		x			persoonlijke dienstverlening	1,35	11.488	1,18
Rotselaar	1,51	0,59	0									sport	1,37	16.624	0,83
Kruisem	1,50	0,63	0									horeca	1,39	15.580	0,89
<i>Kruishoutem</i>	<i>0,79</i>	<i>0,64</i>	<i>2</i>			x		x				<i>horeca</i>	<i>0,75</i>	<i>8.058</i>	<i>0,93</i>
<i>Zingem</i>	<i>0,69</i>	<i>0,59</i>	<i>1</i>				x					<i>persoonlijke dienstverlening</i>	<i>0,64</i>	<i>7.522</i>	<i>0,85</i>
Machelen	1,49	0,64	1					x				horeca	2,05	15.135	1,36
Kortenberg	1,48	0,48	1		x							zorg	1,75	19.979	0,88
Ravels	1,45	0,64	1								x	sport	1,33	14.810	0,90
Bierbeek	1,45	0,94	2		x					x		cultuur en recreatie	1,43	10.017	1,43
Jabbeke	1,44	0,67	1					x				horeca	1,34	13.944	0,96
Hechtel-Eksel	1,42	0,75	1								x	sport	1,32	12.276	1,07
Keerbergen	1,41	0,72	0									sport	1,26	12.707	0,99
Rumst	1,40	0,60	2		x		x					zorg	1,89	15.083	1,26
Denderleeuw	1,39	0,46	0									handel	1,65	19.836	0,83
Meulebeke	1,38	0,81	2				x				x	sport	1,32	11.041	1,19
Herselt	1,35	0,61	0									sport	1,23	14.408	0,85
Rijkevorsel	1,32	0,73	1								x	sport	1,20	11.879	1,01
Gavere	1,32	0,67	0									horeca	1,20	12.771	0,94
Herzele	1,31	0,49	0									handel	1,64	17.605	0,93
Kinrooi	1,30	0,69	2					x			x	sport	1,25	12.277	1,01
Putte	1,27	0,48	0									handel	1,63	17.379	0,94
Zandhoven	1,27	0,65	0									handel	1,50	12.843	1,17
Koekelare	1,24	0,93	2							x	x	sport	1,10	8.733	1,26
Zonnebeke	1,23	0,65	1							x		cultuur en recreatie	1,24	12.355	1,00
Staden	1,22	0,70	0									persoonlijke dienstverlening	1,08	11.314	0,96
Wezembeek-Oppem	1,19	0,55	1								x	sport	1,20	14.044	0,85
Oosterzele	1,18	0,57	0									persoonlijke dienstverlening	1,06	13.504	0,78
Berlaar	1,15	0,66	0									publieke en zakelijke dienstverlening	1,07	11.385	0,94
Laarne	1,15	0,60	0									horeca	1,07	12.520	0,85
Ledegem	1,14	0,77	1				x					persoonlijke dienstverlening	1,06	9.607	1,11
Kraainem	1,13	0,54	0									sport	1,02	13.657	0,75
Borsbeek	1,13	0,70	0									persoonlijke dienstverlening	1,02	10.581	0,96
Ardoie	1,12	0,81	1				x					persoonlijke dienstverlening	1,00	9.030	1,10
Kapelle-op-den-Bos	1,12	0,78	2							x	x	sport	1,04	9.382	1,11

	tu	upi	afb	onderwijs	zorg	publ. dienst.	pers. dienst.	horeca	detailhandel	cult. & recr.	sport	max. functie	uitrusting	bevolking	uitrusting (%oo)
Ichtegem	1,11	0,52	0									handel	1,37	13.950	0,98
Affligem	1,11	0,55	1								x	sport	1,06	13.129	0,81
Hoeselt	1,10	0,74	2				x				x	persoonlijke dienstverlening	1,01	9.709	1,04
De Pinte	1,10	0,68	1			x						publieke en zakelijke dienstverlening	1,04	10.498	0,99
Merksplas	1,08	0,82	1							x		cultuur en recreatie	1,03	8.626	1,20
Begijnendijk	1,08	0,70	1				x					persoonlijke dienstverlening	0,98	10.004	0,98
Meerhout	1,07	0,68	1								x	sport	0,98	10.256	0,95
Lubbeek	1,06	0,48	1		x							zorg	1,44	14.270	1,01
Herenthout	1,06	0,78	1								x	sport	0,96	8.845	1,09
Wommelgem	1,03	0,53	0									handel	1,31	12.785	1,02
Grobbendonk	1,03	0,60	0									persoonlijke dienstverlening	0,92	11.237	0,82
Waasmunster	1,03	0,63	1							x		cultuur en recreatie	1,05	10.749	0,97
Ham	1,03	0,62	1								x	sport	0,94	10.733	0,87
Oud-Turnhout	1,02	0,49	0									handel	1,19	13.447	0,89
Tielt-Winge	1,02	0,62	2			x			x			handel	1,42	10.680	1,33
Retie	1,02	0,59	1					x				horeca	0,99	11.184	0,89
Wachtebeke	1,02	0,87	2							x	x	sport	1,15	7.593	1,52
Steenokkerzeel	1,00	0,55	0									publieke en zakelijke dienstverlening	0,98	11.944	0,82
Pittem	0,98	0,96	4		x		x		x		x	sport	0,89	6.702	1,33
Lendelede	0,82	0,93	4			x	x		x		x	sport	0,75	5.768	1,29
Zutendaal	0,76	0,68	3			x		x			x	sport	0,75	7.270	1,03
Heers	0,72	0,65	4			x	x	x			x	publieke en zakelijke dienstverlening	0,71	7.225	0,98
Schelle	0,66	0,51	3				x		x		x	handel	0,95	8.357	1,14
Voeren	0,55	0,88	3	x		x		x				horeca	0,61	4.129	1,47
Baarle-Hertog	0,54	1,31	4			x		x	x	x		cultuur en recreatie	0,56	2.695	2,08
Zwak uitgeruste andere steden en gemeenten															
Hoeilaart	1,00	0,59	1							x		cultuur en recreatie	0,98	11.104	0,88
Zoutleeuw	0,98	0,76	1			x						publieke en zakelijke dienstverlening	0,93	8.446	1,10
Hemiksem	0,98	0,57	1								x	sport	0,92	11.233	0,81
Olen	0,97	0,51	1						x			handel	1,30	12.381	1,05
Oostrozebeke	0,97	0,81	2				x		x			persoonlijke dienstverlening	0,87	7.777	1,12
Roosdaal	0,96	0,54	0									publieke en zakelijke dienstverlening	0,90	11.621	0,78
Wielsbeke	0,95	0,65	2							x	x	sport	1,01	9.573	1,06
Houthulst	0,95	0,62	0									publieke en zakelijke dienstverlening	0,88	10.028	0,88

	tu	upi	afb	onderwijs	zorg	publ. dienst.	pers. dienst.	horeca	detailhandel	cult. & recr.	sport	max. functie	uitrusting	bevolking	uitrusting (%oo)
Lichtervelde	0,95	0,70	1								x	sport	0,89	8.760	1,02
Oudenburg	0,94	0,65	0									publieke en zakelijke dienstverlening	0,88	9.325	0,94
Wichelen	0,93	0,52	0									sport	0,81	11.556	0,71
Sint-Lievens-Houtem	0,92	0,59	1							x		cultuur en recreatie	0,91	10.213	0,89
Dessel	0,92	0,63	1								x	sport	0,84	9.527	0,88
Oud-Heverlee	0,92	0,54	0									horeca	0,87	11.095	0,78
Heuvelland	0,91	0,77	1					x				horeca	1,02	7.784	1,31
Hooglede	0,91	0,59	0									handel	1,08	10.007	1,08
Vosselaar	0,89	0,53	1								x	sport	0,84	11.005	0,77
Kampenhout	0,86	0,48	0									handel	1,10	11.768	0,93
Gooik	0,86	0,61	1			x						publieke en zakelijke dienstverlening	0,86	9.238	0,93
Kortesseem	0,86	0,67	2			x					x	sport	0,79	8.359	0,95
Niel	0,85	0,54	0									persoonlijke dienstverlening	0,75	10.236	0,74
Bertem	0,81	0,53	0									cultuur en recreatie	0,76	9.907	0,77
As	0,80	0,64	1								x	sport	0,74	8.210	0,90
Dentergem	0,80	0,62	0									zorg	0,80	8.378	0,95
Wellen	0,79	0,69	2				x				x	persoonlijke dienstverlening	0,74	7.406	0,99
Hulshout	0,79	0,50	1								x	sport	0,91	10.328	0,88
Holsbeek	0,79	0,52	0									publieke en zakelijke dienstverlening	0,77	9.920	0,78
Galmaarden	0,77	0,58	1			x						publieke en zakelijke dienstverlening	0,77	8.702	0,88
Langemark-Poelkapelle	0,77	0,63	0									publieke en zakelijke dienstverlening	0,72	7.948	0,90
Huldenberg	0,75	0,50	0									publieke en zakelijke dienstverlening	0,73	9.762	0,75
Kluisbergen	0,75	0,75	1					x				horeca	0,70	6.447	1,08
Zwalm	0,72	0,58	1					x				horeca	0,69	8.099	0,85
Boortmeerbeek	0,71	0,38	1						x			handel	1,09	12.192	0,90
Kaprijke	0,71	0,73	2					x			x	sport	0,68	6.381	1,06
Hove	0,71	0,56	1	x								onderwijs	0,80	8.152	0,98
Boutersem	0,70	0,56	0									publieke en zakelijke dienstverlening	0,65	8.178	0,79
Ruiselede	0,70	0,85	2				x				x	sport	0,68	5.395	1,27
Maarkedal	0,65	0,67	1							x		cultuur en recreatie	0,64	6.353	1,01
Gingelom	0,63	0,49	0									publieke en zakelijke dienstverlening	0,63	8.394	0,75
Nieuwerkerken	0,63	0,59	2			x	x					publieke en zakelijke dienstverlening	0,64	6.941	0,92
Vorselaar	0,63	0,53	1	x								onderwijs	0,85	7.778	1,09
Lint	0,63	0,47	1							x		cultuur en recreatie	0,70	8.781	0,80

	tu	upi	afb	onderwijs	zorg	publ. dienst.	pers. dienst.	horeca	detailhandel	cult. & recr.	sport	max. functie	uitrusting	bevolking	uitrusting (%oo)
Hoegaarden	0,61	0,58	0									publieke en zakelijke dienstverlening	0,59	6.907	0,85
Alveringem	0,61	0,78	2					x		x		horeca	0,62	5.072	1,22
Herne	0,60	0,59	2			x				x		cultuur en recreatie	0,61	6.592	0,93
Sint-Laureins	0,60	0,59	1					x				horeca	0,62	6.636	0,94
Kortenaken	0,59	0,49	0									publieke en zakelijke dienstverlening	0,58	7.915	0,73
Moerbeke	0,56	0,58	0									publieke en zakelijke dienstverlening	0,53	6.359	0,84
Geetbets	0,54	0,58	2			x	x					publieke en zakelijke dienstverlening	0,53	6.037	0,88
Linter	0,53	0,47	0									publieke en zakelijke dienstverlening	0,52	7.256	0,72
Bekkevoort	0,47	0,50	1			x						publieke en zakelijke dienstverlening	0,48	6.134	0,78
Lo-Reninge	0,44	0,87	3			x		x		x		horeca	0,44	3.288	1,34
Lierde	0,40	0,39	0									publieke en zakelijke dienstverlening	0,39	6.563	0,59
Glabbeek	0,39	0,48	0									publieke en zakelijke dienstverlening	0,39	5.326	0,73
Vleteren	0,39	0,69	2			x		x				horeca	0,38	3.656	1,05
Pepingen	0,38	0,56	2		x	x						publieke en zakelijke dienstverlening	0,40	4.409	0,90
Wortegem-Petegem	0,38	0,39	0									horeca	0,38	6.399	0,60
Linkebeek	0,36	0,49	2			x				x		cultuur en recreatie	0,41	4.722	0,87
Spiere-Helkijn	0,32	0,98	4	x		x		x			x	sport	0,31	2.142	1,46
Horebeke	0,22	0,69	3		x	x		x				publieke en zakelijke dienstverlening	0,24	2.028	1,17
Zuienkerke	0,18	0,43	2			x		x				horeca	0,21	2.768	0,74
Bever	0,16	0,48	3			x		x			x	publieke en zakelijke dienstverlening	0,19	2.160	0,89
Mesen	0,13	0,80	2			x		x				publieke en zakelijke dienstverlening	0,16	1.049	1,55
Herstappe	0,01	0,43	2			x		x				publieke en zakelijke dienstverlening	0,06	89	6,87

Data & Analyse in jouw provincie

provincie Antwerpen

w: www.provincieantwerpen.be/dataanalyse

e: data.analyse@provincieantwerpen.be

t: 03 240 56 02

provincie Limburg

w: www.limburg.incijfers.be

e: data.analyse@limburg.be

t: 011 23 72 35

provincie Oost-Vlaanderen

w: www.oost-vlaanderen.be/dataanalyse

e: data.analyse@oost-vlaanderen.be

t: 09 267 75 15

provincie Vlaams-Brabant

w: www.vlaamsbrabant.be/dataanalyse

e: data.analyse@vlaamsbrabant.be

t: 016 26 77 87

provincie West-Vlaanderen

w: www.west-vlaanderen.be/dataanalyse

e: data.analyse@west-vlaanderen.be

t: 050 40 33 37

MEER INFO

Steunpunt Data & Analyse

Provincie Vlaams-Brabant
Provincieplein 1 - 3010 Leuven
016 26 77 87 - data.analyse@vlaamsbrabant.be

Studie gefinancierd door de
provincies West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant

Depotnummer: D/2018/8495/32

